sosyalist

YARIN

haftalık siyasi haber ve yorum dergisi

1 aralık 1976
SAYI 3
400 kuruş

Devlet Nüshası
30 Kasım 1976

yarış devam ediyor: sıra japon sermayesinde

M.Ali Aybar'la yapılan konuşmanın ikinci bölümü: Proletarya Diktatörlüğü, TİP'deki bölünmeler üzerine

açık oturum

TÜRKIYE'nin GÜNCEL SORUNU

Katılanlar : Murat HAYDAROĞLU (Ankara Belediyesi EGO Genel Müdürlüğü Motor Ustası)
Ayşe AÇIKGÖZ (Ankara Belediyesi EGO Genel Müdürlüğünde Memur)
Yöneten : Aydın KÖYMEN (Sosyalist YARIN Genel Yönetmeni)

AYDIN KÖYMEN : Murat sence Türkiye'nin en önemli sorunları nelerdir? Türkiye'nin daha iyiye gitmesi için nelerin yapılması lazımdır?

MURAT HAYDAROĞLU : Görüyoruz ki bugün Türkiye'mizde işçi direnişleri ve bir çok öğrenci olayları oluyor. Bir sorun var ki, bunlar oluyor. Benim görüşüme göre bu olaylarda polisler tek taraflı davranıyor. Bunu, DGM direnişinde gördüm. DGM'nin işçilerin grev ve direniş haklarını elinden alacağı söylendi. Biz de EGO işçileri olarak direnişe katıldık. Burada polisin bize nasıl davrandığını hepimiz gördük. Bir de, Türkiye'de başta da söylediğim gibi öğrenci olayları var. Bu da çok mühim. Bunların dışında, Türkiye'mizde eşit işe eşit ücret verilmiyor. Ben Ankara Motor Meslek Lisesini bitirdim. Ondan sonra EGO'ya girdim. Sınıf arkadaşlarımdan bazıları TEK'e girdiler. Ben 3000 küsur lira ücret alırken arkadaşların ücreti 7200 lirayı buluyor. Aynı üretimi yapıyoruz, aynı güce sahibiz fakat, arkadaşların çalıştığı yer TEK, benimki ise EGO.

AYDIN KÖYMEN : Yani Türkiye'de ücret dengesizliği var diyorsun. Peki bu öğrenci olayları seni neden bu kadar ilgilendiriyor?

MURAT HAYDAROĞLU : Ben hem okuduğum hem çalıştığım için.

AYDIN KÖYMEN : Nerede okuyorsun?

MURAT HAYDAROĞLU : Ben şimdi Yaykur'da okuyorum. Ama bir dahaki sene kısmet olursa üniversiteye gireceğim. Onun için olaylarla çok ilgileniyorum. Üniversitede okuyan bir çok arkadaşım var. Bu arkadaşlar bir sene okullarına gidemediler. Yani bir sene kayıpları oldu. Onun için bu sene öğrenci olaylarıyla ilgileniyorum.

AYDIN KÖYMEN : Peki Murat, bu tür olayların olmaması için ne yapmalı?

MURAT HAYDAROĞLU : Vallahi görüyoruz ki, bu gün için bunlar önlemez. Hükümet bu olayları önleyemez. Baştaki Başbakan kendini bilmiş birisi olsa, mesela şahsen ben olsam istifa ederdim. Onun için, ne bileyim tarafsız bir hükümet kurulmalı, ya da seçime gidilmeli. Benim görüşüm bu.

AYDIN KÖYMEN : Yani sen çözüm olarak hükümetin istifasını ve yeni bir hükümetin kurulmasını öneriyorsun.

MURAT HAYDAROĞLU : Yahut ta erken seçime gidilebilir diyorum.

AYDIN KÖYMEN : Peki erken seçim neyi halledecek acaba?

MURAT HAYDAROĞLU : Erken seçimde en azından bu hükümetin yıkılacağını ve iyi bir hükümetin geleceğini sanıyorum.

AYDIN KÖYMEN : Sence iyi bir hükümetin unsurları neler olmalıdır ?

MURAT HAYDAROĞLU : Geçenlerde bir gazetede okuduğuma göre Danimarka'da günlük ücret 583 lira imiş. Türkiye'de ise 72 lira. Demek ki Danimarka'da yaşayan bir işçi her istediğini alabiliyor ve normal şartlarda yaşayabiliyor. Fakat bu Türkiye'de olmuyor. Ben işçi olarak tabii ki maddi olanakların artmasını isterim. Ama Türkiye'mizin daha ileri gitmesini, dünya ülkeleri arasında baş sırada olmasını da isterim. Onun için de okullarımızın normal eğitim yapmasını, işçilerimizin ve köylülerimizin daha iyi çalışmasını gerekli görürüm. Bence bunları sağlayacak hükümet iyi bir hükümettir.

AYDIN KÖYMEN : Bu hükümet bu sorunları niye çözemiyor ?

MURAT HAYDAROĞLU : Hükümetin işine mi gelmiyor, yoksa yapacak güce mi sahip değil bilmiyorum. Hükümetin başındakiler benden kat kat üstün kişiler olduğuna göre, her halde bunları görüyorlar, düşünüyorlar. Bu yüzden de, bana göre işlerine gelmediği için bu sorunları ele almıyorlar.

AYDIN KÖYMEN : Teşekkür ederim Murat. Ayşe senin bu konulardaki düşüncelerin neler?

AYŞE AÇIKGÖZ : Türkiye'nin önemli sorunlarından başta geleni eğitim sorunudur. Herşey eğitimin doğru düzgün ve ilerici çağdaş bir eğitim olmasıyla başlar. Bu gün Türkiye nüfusunun % 50'si okuma yazma bilmiyor. Bu durumda halkımız ne derece bilinçlidir, doğruları hangi oranda ayırt edebilir. Onun için herşeyden önce eğitim diyorum. A'sından Z'sine kadar eğitim sisteminin çağdaş olması gerekir. Bu günki eğitim sistemi hiç birşey vermiyor. Bu yüzden eğitim sorununa mutlaka çözüm bulunmalıdır.

AYDIN KÖYMEN : Başka ne gibi sorunlar var önemli olan?

AYŞE AÇIKGÖZ : Emek sermaye çelişkisi. Bugün asgari ücret üzerinden gelirimiz var ama bu bizi tatmin etmiyor. Yüksek kademedekiler için bir şey söyleyemem, ama bizim gibi orta sınıf bile diyemeyeceğimiz sınıf için gelir çok önemli bir mesele. Burjuva kesiminde olanlar 5-6 kilo et alırlar. Etin kilosu 60 liradır ve bu onlara hiç dokunmaz. Ama ya alt sınıftakiler. Onlar yılda bir defa et alabilirler, et yüzü görebilirler. Bu sadece basit bir örnek.

AYDIN KÖYMEN : Yani şunu söylemek istiyorsun herhalde. Ücretler fiatların çok altında kalıyor ve bu özellikle çalışanlar için büyük bir sorun yaratıyor..

AYŞE AÇIKGÖZ : Çok büyük bir sorun yaratıyor. Zaten bu ekonomik sorunlar halledilmeden hiç bir şey hallolmaz diyorum ben. Zaten herşeyin temelinde ekonomi ve eğitim sorunu yatmaktadır.

AYDIN KÖYMEN : Peki bugünki hükümet bu sorunları ele almıyor mu?

AYŞE AÇIKGÖZ : Kendi açısından alıyor. Kimin yanında olması gerektiğini çok iyi biliyor. Bugün sağ sol çatışması diye bir çatışma var. Aslında bu çatışma sağ sol çatışması diye ayrılamaz. Bu çatışma haklılarla haksızların çatışmasıdır. Haklının karşısına çıkmak bu hükümetin herhalde işine geliyor. Demirel'e göre haklılar komünisttir, haksızlar da vatansever. Bugün üniversitelerden ilkokul sıralarına kadar okullardaki çatışmaları görüyoruz. Çatışmaları çıkaranlar hep komando diye tanınan ülkü ocaklılar. Bunlar burjuvaziye hizmet ediyorlar, ama aslını araştıracak olursak ne istediklerini bilmiyorlar, bilmeden kapılmış gidiyorlar. Bu yüzden ben bunlara kızamıyorum, acıyorum. Bunları polis te açıkça destekliyor.

AYDIN KÖYMEN : Çalıştığın yerde de bu tür baskılar oluyor mu?

AYŞE AÇIKGÖZ : Bugün EGO sözüm ona CHP'li olarak bilinir. Müdürlerimiz hep CHP'lidir ama aslında bir faşistten farkları yoktur. Sonuç olarak onlar da burjuvazinin bekçiliğini yapıyorlar.

AYDIN KÖYMEN : Murat sen sağ sol çatışması hakkında ne düşünüyorsun? Ayşe'nin düşüncelerine katılıyor musun ?

MURAT HAYDAROĞLU : Arkadaşımızın dediği gibi bu gün üniversite gençleri arasında ülkü ocaklılarla, yani sağcılarla, solcu dediğimiz öğrenci arkadaşların çatışmasına sağ sol çatışması deniyor.

AYDIN KÖYMEN : Yani sence sağ sol çatışması sadece üniversite gençleri arasında mı? Türkiye'de toplumun başka alanlarında sağ sol çatışması yok mu?

MURAT HAYDAROĞLU : Türkiye'de sağ sol çatışması vardır. Sağ tarafı tutan partilerle sol partiler bir birine cephe alıyorlar. Sol taraf şimdilik etkin değil. Sağ taraftaki partiler, aralarında anlaşmazlık olduğu halde birleşmişler, başta duruyorlar.

AYDIN KÖYMEN : Peki senin çıkarına olan hükümet sağ hükümet medir, yoksa sol hükümet midir?

MURAT HAYDAROĞLU : Benim çıkarıma olan hükümet sol tarafta olan hükümettir. Demin ücret eşitsizliğini söylemiştim. Bildiğime göre sosyalizm de aynı işi yapanlar aynı ücreti alırlar. Onun için de sol taraftaki bir hükümet bana daha yararlıdır.

AYDIN KÖYMEN : Peki sen sol deyince sosyalizmi mi anlıyorsun ?

MURAT HAYDAROĞLU : Hayır. Tabii solda daçeşitli partiler var. Bunlar ayrı fikirleri savunuyorlar.

AYDIN KÖYMEN : Tamam ayrı partiler ve fikirler var, ama benim sorduğum şu : sol dendiği zaman senin anladığın ve senden yana olacağını düşündüğün sistem ya da düzen sosyalizm midir?

MURAT HAYDAROĞLU : Evet sosyalizmdir. Benimsiyorum.

AYDIN KÖYMEN : Ayşe sen sol denince ne anlıyorsun?

AYŞE AÇIKGÖZ : Sol dendiği zaman ben de arkadaşım gibi düşünüyorum. Sosyalizmi benimsiyorum ve gelmesini istiyorum. Niye işçi emeğinin karşılığını almasın, niçin ayrı ayrı sınıflar olsun, niçin bir avuç kişi iyi bir hayat yaşarken büyük kitleler sürünsün. Sosyalizm bütün bu ayrılıkları ortadan kaldıracaktır. Onun için sosyalizmi benimsiyorum.

AYDIN KÖYMEN : Murat sen erken seçimden söz ettin. Erken seçimden ne bekliyorsun?

MURAT HAYDAROĞLU : En azından sol bir partinin, şimdiki duruma göre CHP'nin iktidar olmasını bekliyorum.

AYDIN KÖYMEN : Sence CHP bütün bu sorunları çözebilecek midir ?

MURAT HAYDAROĞLU : Şimdi bu durumda çözmeyebilir. Ama Türkiye'nin bugünki durumuyla en yararlı olan şey, CHP'yi başa getirmektir. Biliyorum ki, CHP sosyalizmi getiremeyecektir. Ama en azından CHP geldiğinde bugünki olaylar kesilecektir. Örneğin üniversite gibi.

AYDIN KÖYMEN : Peki Ayşe sen bu konuda ne düşünüyorsun ?

AYŞE AÇIKGÖZ : Belki CHP gelebilir. Ama CHP bütün bu sorunlara çözüm getirecek bir parti değildir. CHP'nin niteliği nedir, onu bilmek gerekir. CHP uyutmacadan başka bir şey değildir. Bence onun için CHP'nin bize vereceği hiç bir şey yoktur. Belki çok iyi niyetlerle düşünürsek CHP, sosyalizm için bir basamak olacaktır. Ben isterim ki, şu andaki hükümet gene iş başında kalsın, CHP halkı uyutacağı yerde halk böylece gerçekleri görsün ve çözümü CHP gibi partilerde değil de kendi gücünde arasın.

AYDIN KÖYMEN : Murat dedin ki bütün sorunlar sosyalizmle halledilir. Sosyalizmin gerçekleşmesi için sence ne yapmalıdır ?

MURAT HAYDAROĞLU : Türkiye'de sosyalizmi gerçekleştirmek için aydın kesiminin işçiyi, köylüyü aydınlatması, sosyalizmin çok iyi bir rejim olduğunu anlatması gerekir.

AYDIN KÖYMEN : Sadece anlatmakla olur mu bu? Kim getirecek sosyalizmi, sence sosyalizmi kim gerçekleştirebilir ?

MURAT HAYDAROĞLU : Sosyalizm bence herhalde seçimlerde bir partinin, sosyalist bir partinin seçime katılması ve seçimi kazanmasıyla gerçekleşebilir.

AYDIN KÖYMEN : Ben şunu merak ediyorum. Sosyalizm kimin meselesidir? Söylediğine göre sosyalizmi sen istiyorsun. Sosyalizmi işçiler, emekçiler istiyor. Dolayisiyla sosyalizmin gerçekleştirilmesinde işçilerin, emekçilerin payı nedir? Bunlar ne yapmaktadırlar?

MURAT HAYDAROĞLU : Sosyalizm bence sosyalist bir partinin seçimleri kazanmasıyla gerçekleşebilir. İşçiler, emekçiler böyle bir partiye oy vermelidirler.

AYDIN KÖYMEN : Sen ne diyorsun Ayşe ?

AYŞE AÇIKGÖZ : Aydın kesimin halka, bilinçsiz halkımıza bilinç götürmesi gerekir. Bu ancak işçilerin, köylülerin örgütlenmesi ile başarılabilir. Bugün köylerden kentlere bir akım vardır. Bu nedenle kentlerden başlayarak kırsal kesimlere doğru bir örgütlenme gereklidir. Birbirinden kopuk hareketler bize hiç bir fayda vermeyecektir.

sosyalist YARIN
Sahibi : Cenan Bıçakçı
Genel Yönetmen : Aydın Köymen
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Ender Yiğitel
Adres : G. M. Kemal Bulvarı 112/18, Maltepe/ANKARA
Telefon : 29 10 42
Baskı : Daily News Ofset Dağıtım : Hür-Dağıtım
ABONE ŞARTLARI :
Altı aylık : 100 TL
Bir yıllık : 175 TL

SOSYALİST OLMAYAN SOSYALİSTLER(!)

aydın köymen

Kitabı "Öncü Kitabevi" yayınladı. Hazırlayanlar Bulgar, Alman, Macar, Polonyalı, Çekoslavak ve Sovyet "bilim işçileri" imiş. Bilmiyorum orijinal adı da öylemi ama. Türkçede "Marksizm Leninizm'in İdeolojik ve Politik Düşmanı: Maoizm" diye çıktı. Geçen yıl, bir dost toplantısı idi galiba. Sağdan soldan konuşurken, ben, kitabı kastederek; "bu kadarı da olmaz artık" dedim. Toplantıda bulunanlardan birisi çok sinirlendi. "Ama" diye başlayıp sunları söyledi: "Hangi ülkenin marksizmi uyguladığı ortada. Her şey çarpıtılabilir ama, rakamlar asla. Sovyetler Birliğinde elli yıllık sosyalizm uygulaması sonucunda demir-çelik, enerji, çimento, vs. üretimleri belki elli katına çıktı. Uzay endüstrisi kuruldu. Şimdi sıra herkesi otomobil sahibi yapmada. Oysa Çin halâ sanayileşmemiş bir ülke ve üstelik Sovyetleri revizyonistlikle suçluyor...."

Bunu anlatmamın nedeni şu. Bu ve benzeri örnekler, bize, ne için mücadele ettiklerini bilmeyen bir sürü sözde sosyalistin varlığını gösteriyor. Bunların tümü küçük burjuva kökenli. Ne yazık ki genelde harekete damgasını vuranlar da bunlar. Çünkü Türkiye'de, sosyalist saflarda, küçük burjuvalar göreli bir etkinliğe sahip. İş böyle olunca, şu soruyu sormanın da yadırganır hiç bir tarafı olmamalı :

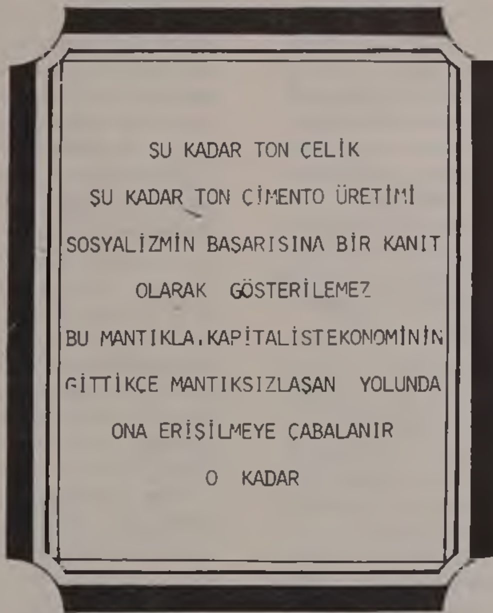
Evet sosyalizm ama ne için? Neden Sosyalizm? Sanayileşmek için mi sosyalizm? Yani daha fazla demir-çelik, çimento, makina üretmek için mi sosyalizm? Her türlü alt yapı tesislerinin mükemmelen varolduğu çağdaş kentler, geniş yollar ve tümü otomobil sahibi insanlar yaratmak için mi sosyalizm ?

Sanayileşmek için sosyalizm savunulabilir. Buna kimsenin itirazı olamaz. Ancak, bunu savunuyor diye de, bunu savunan kişi sosyalist olarak nitelendirilemez.

Sosyalizm, kapitalist düzende insana yabancılaşan insanlığın, yani insan emeğinin ürünlerinin, insana özgü olan çalışmanın, insanın yarattığı kültürün tümünün her insanda bütünleşmesi demektir. Sosyalizm, bu olguyu engelleyen ekonomik ve toplumsal tüm engelleri ortadan kaldıran bir rejimin kurulması demektir. Ve Marks'ın dediği gibi; "Sosyalist toplum, ortak üretim araçlarında çalışan ve bireysel güçlerini tek bir toplumsal emek gibi birleştiren bir plana göre harcıyan özgür insanların topluluğudur. "(Kapital Cilt I) Dolayısıyla, şu yada bu ülkenin sosyalizmden sonra hızla sanayileşmiş olması, sosyalizmin başarısına örnek olarak gösterilemez. Böyle bir yaklaşım olsa olsa "sanayileşme fetişizmi" ne örnek olarak gösterilebilir. Oysa Marks, tüm eserlerinde kapitalist toplumu "mal fetişizmi" nin doruk noktasındaki toplum olarak tanımlar. Ve kısacası fetişizm ile marksizm birbirinin tümüyle zıddıdır. Fetişist olan sosyalist olamaz.

Şüphesiz bir başka gerçek de var. O'da sanayileşmenin yadsınamıyacak bir olgu olduğu. Sanayileşme hem yadsınamaz ve hem de "istenmeli" dir. Sanayileşmeye karşı çıkma, herşey den önce gerici bir tavır. Ancak, sanayileşmeyi, amacını bir tarafa bırakıp, şu kadar ton çelik, şu kadar ton çimento ile tanımlamaya kalktınmı, sosyalistim diye ilan da versen boşuna çaba.

Herkes biliyor ki yirminci yüzyılın insanı artık "Taş Devri" nin ilkel insanı değil. İnsanlık varoluşundan bu yana, hiç durmayan bilimsel ve teknolojik bir evrimin içinde. Bu evrimin tek mimarı da insan. Günümüz teknolojisi ile belirlenen sanayileşme düzeyi, bu evrimin içinde yaşadığımız son noktası. Ancak hem teknolojisi ve hem de ortaya çıkardığı ürünler bakımından, kapitalist ülkeler sanayilerinin "özgür", "bütünsel" insanın bir simgesi olduğunu söylemek olanaksız. Aksine bu sanayiler, kapitalizmin yaşayabilmesi için biçimlendirdiği "tüketim toplumları" nın bir simgesi. İşte bu nedenle, "şu kadar ton çelik-şu kadar ton çimento" m antığı sosyalizme fersah fersah uzak. Bu mantıkla, tüketim patlamasının etkisi altında boğulma krizleri geçirmeye başlayan kapitalist ekonominin, gittikçe mantıksızlaşan yolunda o'na erişmeye çabalanır o kadar .

Bunun ise sosyalistlikle, sosyalizmle zerre kadar ilgisi yok.

Aynı şekilde herkesi otomobil sahibi yapmakta sosyalist bir amaç değil. Yine tekrarlayalım; çağımızın insanı ile "Taş Devri" nin ilkel insanı arasında çok büyük nitelik farkı var. Örneğin, çağımızın insanının gideceği yerler için herşeyden önce iki ayağa sahip olduğu -haklı olarak- belkide en son aklına gelir. Hemen düşüneceği, bir taşıt aracıdır. Kapitalist ekonominin bu soruna getireceği çözüm; dev otomobil fabrikaları kurmak. Ve bu çözüm, aslında kapitalist gelişmenin devamı için getirilen bir çözümdür. "Size de bir Murat" sloganının altında yatan, ulaşım sorununun çözümü değil fakat tüketimi körüklemektir. İşte bu nedenle, şimdi sıranın herkesi bir otomobil sahibi yapmaya geldiğini söyleyerek, sosyalizmin başarısını kanıtlayan kişinin sosyalistlikle hiç bir ilgisi olamaz. Bununla sosyalizmin başarısını kanıtlamaya çalışan kişi, kanıtlasa, kanıtlasa, kapitalist şartlandırma propagandasının kendi üzerinde ne kadar etkin olduğunu kanıtlar. Çünkü sosyalizm ulaşım sorununa böyle yaklaşmaz. "Herkese bir otomobil" yerine, etkin bir ulaşım sistemi ve kitle ulaşım araçlarının geliştirilmesidir sosyalizmin ulaşım sorununa getirebileceği çözüm.

Türkiyenin kapitalist yoldan kalkınamıyacağı, sanayileşemiyeceği bir gerçek. Ama bir başka gerçekte kapitalizmin sanayileşmenin bir yolu olduğu. Amerika, İngiltere, Fransa, Federal Almanya hep kapitalist yoldan sanayileşmiş ülkeler. Bu nedenle Türkiye'nin kapitalist yoldan sanayileşemiyeceğini söylemek tek başına yetersiz. Bu gerçeği yeterli biçimde ifade etmenin yolu; Türkiyenin kapitalist sistem içinde kalarak kalkınamıyacağını söylemek. Kapitalist sistem dışında kalarak, kapitalist kalkınma modelini uygulamak ise olanaksız. Çünkü kapitalizm bu gün bir ülkeler sistemi değil fakat bir dünya sistemi. Bu gerçeği bilmek mutlaka gerekli. Hele hele "Türkiye kapitalist yoldan kalkınamaz" noktasından hareketle sosyalist olduklarını ilan edenlerin, bu gerçeği mutlaka iyi kavramaları gerekli. Zira, özellikle emekçi sınıflar arasında sosyalizm propagandası yaparlarken sık sık karşılaşacakları soru şu olacak: "Almanyada ki, Amerikadaki işçilerin hepsinin otomobili varmış, hepsi modern konutlara sahipmiş ne dersiniz? Bu ülkeler sosyalist mi?"

İşte bu yüzden bilmeleri gerekir. Bilmeleri gerekir ki şu yanıtı verebilsinler:"O ülkeler kapitalist yoldan gelişirken başka ülkeleri yağmaladılar, oysa biz bu sistem içinde kaldıkça yağmalanmaya, geri kalmaya mahkûmuz. Kapitalist yolda ısrar edildikçe de bu sistemden çıkmakta olanaksız. Bu yüzden biz o ülkelerin refah düzeyine erişemeyiz. Böyle olunca da sizlerin arabaya, modern konutlara sahip olmasına imkân yok."

Gördünüzmü kısır döngüyü? Gördünüzmü, nasılda sosyalistlikle bağdaşmayan lâflar ettiğinizi? Bu lâflar sosyalistlikle bağdaşmaz. Çünkü sosyalizm her şeyden önce kapitalizmi toplum düzeni olarak, insan ilişkileri olarak yadsır. Mahkûm eder. Oysa bu lâflar kapitalizmi mahkûm edici değildir. Dinleyende ya bir hayıflanma ya da olsa olsa "emperyalizm" e karşı bir kin yaratır. Millici duyguları körükler. Sosyalizmi bir kalkınma yöntemi olarak kavrayanların sosyalist olamayacaklarının da göstergesidir bu.

Sosyalizmin amacı toplum yapısını değiştirmektir. Kapitalizmde sanayileşme insanlığın mutluluğu, insan ilişkilerinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulması için değildir. Sanayileşme, kişisel kârlar, kişisel çıkarlar için gereklidir kapitalizmde. Oysa sosyalizmin sorunu sanayileşmek değil. Sanayileşmeyi insan mutluluğunun aracı haline getirmek. Sosyalizmin başarısının mihenk taşı bu.

Sosyalist kişi, insanların güzel yaşamasını engelleyen her şeye karşı çıkmalı. Bu engellerin içinde şüphesiz ekonomik gerilikte var. Ancak bundan kurtulmanın hiç bir şeyi halletmiyeceği de ortada. Bu nedenle, bütün sorunu ekonomik kalkınmayı gerçekleştirme olarak görenler, kesinlikle sosyalist değil. Ama onlarıda kınamamak lazım. Çünkü yıllarca, Türkiye'de sosyalizm, "Türkiye kapitalist yoldan kalkınamaz" diye anlatıldı. Bir takım çevrelerde hala olduğu gibi.....

Yabancı heyetler trafiği bütün hızı ile devam ediyor

İTALYANLAR GİTTİ, JAPONLAR GELDİ

Ankara, tarihinde belki de bu kadar çok yabancı konuğu, ardı ardına misafir etmedi. Ayrıca, bu konukların niteliği de öncekilerden çok farklı. Gelenler, alışıldığı gibi devlet adamları değil. Konuklar, dünyanın en büyük sanayi tekellerinin temsilcileri....

Bu heyetler kendiliğinden de gelmiyorlar Türkiye'ye. Hepsi hükümetin resmi konukları ve binbir rica ile geliyorlar. Hepsi MC'nin davetlisi. Bu heyetler MC'nin son umudu. MC, Türkiye'yi içine soktuğu ekonomik bunalımdan bu yabancı heyetlerle kurtaracağını düşünüyor.

Öte yandan Türk sanayicileri de bu yabancı heyetlerin peşinde. Bu heyetlerin ilgisini kamu projelerinden özel sektör projelerine çekmek istiyorlar. Ve görünen o ki, iki büyük sanayi grubundan Koç Holding İtalyanlarla, Sabancı Holding ise Japonlarla anlaşmış durumdalar....

JAPONLARA SUNULAN TEKLİFLER

Japon Heyeti Ankara'da özellikle MC'nin MSP kanadı tarafından soğuk karşılandı. Japon heyetine en büyük ilgiyi Demirel gösterdi. Zira, kafasındaki "Böyyük Türkiye"nin alt yapı ve temel sanayi yatırımlarını Japonlar vasıtasıyla gerçekleştirebileceğini düşünüyordu Demirel. Nitekim Dışişleri Bakanlığında yapılan ilk görüşmelerde niyetin bu olduğu açıkça belli oluyordu.

Dışişleri Bakanlığında yapılan görüşmeleri Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Şükrü Elekdağ başlattı. Şükrü Elekdağ, yaptığı açış konuşmasında, Türkiye'nin Japon sermayesi için çok elverişli olduğunu, demokratik rejimin sermaye için çok elverişli bir ortam yarattığını söyledi. Buna karşılık Japon heyeti başkanı Matsuo da, Türkiye ile işbirliği koşullarının bulunduğunu belirtti.

Toplantıda daha sonra şu ilginç konuşmalar geçti :

Necati Özfırat (DPT Uzun Vadeli Planlar Şubesinden) - İşsizlik ve dış ödemeler dengesi Türkiye'nin iki temel sorununu oluşturmaktadır. Türkiye, ihracatını mümkün olduğu kadar artırmak zorundadır. Dış pazarların durumu ve ihraç ürünlerimizin niteliği nedeniyle ihracatımızın bir sınırı vardır. Bu nedenle de, ihracatımızı artırmak için sanayimizin yapısında değişiklik yapmak zorundayız... Türkiye'deki yabancı sermayenin toplam sermaye içindeki payı çok düşüktür. 109 firmadan yalnız biri Japondur. Ancak, yabancı sermayenin ilaç, lastik ve tarım araçları üretimi gibi bazı sektörlerde yüksek paylara sahip olduğu görülmektedir.... Türkiye'ye yabancı sermaye girişinde, tekel kurmaması ve yeni teknoloji getirmesi gibi kriterleri dikkate alıyoruz. İhracatımızı artırıcı nitelikteki yabancı sermayeye de öncelik tanıyoruz....

Matsuo (Japon heyetinden) - Demir-çelik ile hidro elektrik yatırımlarına öncelik verildiği bize dağıtılan projelere ilişkin kitapçıktan anlaşılıyor. Bu tahminim doğru mu? Bu yatırımlarınız, ödemeler dengesi açığının ihracatla kapatılmasını mı amaçlamakta ?

Necati Özfırat - Demir-çelik ve hidro elektrik yatırımlarına öncelik verdiğimiz bir gerçek.. Demir-çelik endüstrisini geliştirmek zorundayız ama bu, geliştirmek zorunda olduğumuz tek endüstri dalı değil... Hidro elektrik yatırımlarına verilen ağırlık, petrol için ödenen döviz miktarını azaltmayı amaçlamaktadır. Bu sektörlerde de yabancı sermayenin girişi, ödemeler dengemiz sorununun bir bölümüne çözüm getirecektir.

Matsuo - Demir-çelik sektörünü geliştirip, bunun ürünlerini ihraç ederek ödemeler dengesine çözüm getirmeyi amaçlıyorsanız, önünüzde önemli sorunlar var demektir....

Hikmet Çetin (DPT, İktisadi Planlama Dairesi Başkanı) - Bizim amacımız iç talebi karşılamaktır. Demir-çelik ithalatı için önemli ödemeler yapıyoruz. Hızla iç talebi karşılayıp, döviz tasarrufu yapmamız gerekiyor....

Makarami (Japon Heyetinden) - Sizin için elektrikte 2300 megavat yeterli mi ?

Enerji Bakanlığı Temsilcisi - 1800 megavatlık kurulu hidro elektrik gücümüz var. Bu yeterli değil. 10 bin megavata çıkaracağız. Bunun 2500 megavatı inşa halinde. 7500 megavatı da planlanmış durumda.

Makarami - Petro-kimya sanayiinde durum nedir ?

Hikmet Çetin - Birinci petro-kimyadan sonra şimdi ikincisini yapıyoruz.. (Enerji Bakanlığı temsilcisinin işaret ve uyarılarından sonra)... üçüncüsüne de 1978 yılında başlayacağız, dış finansman için kaynak arıyoruz.

Sugura (Japon Heyetinden) - Patent ve royalty için fiyatlandırma nasıl ?

Necati Özfırat - Genel olarak dünya fiyatlarından kabul ediyoruz. Uluslararası fiyatları esas alıyoruz....

Sugura - Yabancı sermaye kârından vergi alınıyor mu? Ne kadarının transferine izin veriliyor ?

Özfırat - Vergi kesintisinden sonra kalan transfer edilebiliyor...

Sugura - Vergi ne kadar ?

Özfırat - Kurumlar vergisi yüzde yirmi.

Konuşmalardan da anlaşılacağı gibi MC, Japonlara demir-çelik, petro-kimya ve baraj projelerini sunuyordu.

HERKESİN GÖZÜ MOTOR SANAYİİNDE

Japonlara bunlar sunuluyordu ama bütün yabancı heyetler gibi Japonların da gözü motor sanayiinde idi.... Çünkü hidro elektrik, petro-kimya ve demir-çelik gibi projeler Türkiye için çok önemliydi ama, yabancı sermayeyi pek ilgilendirmiyordu bunlar... Zira bu endüstrilerin ürünleri dış pazarlara yönelik değildi ve bütün yabancı heyetler Türkiye'ye dünya pazarlarına yakın, bu pazarlar arasında köprü olacak bir ülke gözüyle bakıyorlardı... Bu bakımdan bütün heyetlerin en çok ilgisini çeken alan motor sanayii oluyordu. Ve bu nedenle de "Tümosan" projesine büyük bir alâka duyuyorlardı.

"Tümosan" projesi bilindiği gibi, MSP'nin elinde ve galiba bu konuda İtalyanlar epey yol aldılar. MSP'li Sanayi Bakanlığı Tofaş'a tanıdığı ithal izni karşılığında, İtalyan Fiat firmasından "Tümosan"ı finanse etme vaadi aldı. Böylece şu anda "Tümosan" mavi boncuğu İtalyanların elinde.

"Tümosan" konusunda Türkiye'deki sanayi grupları arasında da çetin bir mücadele var. Ve yine öyle görülüyor ki ilk raundu Koç grubu kazanmış durumda. Çünkü "Tümosan"ı finanse edecek olan İtalyan Fiat'ın Türkiye uzantısı Tofaş; Tofaş'ın önemli bir ortağı ise Koç...

İşte Japon heyetinin MSP tarafından soğuk karşılanmasının altında da bu gerçek yatıyor. MSP artık İtalyanlara angaje olmuş durumda....

JAPONLAR YİNE DE KARARLI

Japonlar da "Tümosan" projesine ulaşamayacaklarının bilincindeler aslında. Ama Japonlar Türkiye konusunda kararlı görünüyorlar... Türkiye'ye gelmeden önce Avusturya'daydılar ve burada daha evvel anlaşmasını yaptıkları demir-çelik projesini tekrar tartışma konusu yaptılar. Tartışmalar uzayınca da anlaşmayı feshetmekten çekinmediler.

Sızan haberlere göre Japonlar, AET ülkelerinde yatırım yapmaktan kesinlikle vazgeçmiş durumdalar. Kararları AET piyasasına Türkiye üzerinden girmek ve Türkiye'yi AET'nin sıçrama tahtası haline getirmemek. Bu nedenle Türkiye'deki her teklife ilgi duyuyorlar. Ancak kamu projeleri yerine özel sektör projelerini yeğledikleri de bir başka gerçek. Türkiye'deki en güvenilir ortakları da Sabancı bugün için... Sabancı, uzun yıllar yabancı işbirlikçi bulamamaktan dolayı yenik düştüğü Koç sermayesine karşı Japonlarla mesafe kazanmak amacında....

TÜRKİYE YENİ BİR EMPERYALİST İŞGALİN EŞİĞİNDE...

Yabancı heyetlerin hikayesi böyle....Bilinmeyen çok şeyin olduğu bir gerçek. Ancak artık açık olan bir gerçek ise, Türkiye'nin yeni bir emperyalist işgalin eşiğinde bulunduğu. Bu gerçeğin bir çok zihinde geçmişi canlandırdığı ise şüphesiz. İster istemez insan, Abdülhamit dönemini ve 1950'lerin Türkiye'sini anımsıyor. Aslında egemen güçleri kurtarmak için çağırılan yabancı sermaye Türkiye'yi içinden çıkamıyacağı çıkmazlara sürüklemişti...

23. CHP KURULTAYI

VAN DEPREMİ FELAKETZEDELERİNE YARDIM ETMEK TÜM SOSYALİSTLERİN GÖREVİDİR

Van ve çevresinde depremden can ve mal kaybına uğramış ailelere, yaralanmış yurttaşlarımıza, Sosyalist Yarın adına başsağlığı dileklerimizi sunar, geçmiş olsun deriz.

Felaket görmüş yurttaşlarımızın yardımına koşmak hepimizin insanlık ve yurttaşlık görevidir. Her gruptan kana gereksinim olduğu bildirilmektedir. Bu çağırıya sağlıklı her yurttaşımız uymalıdır. Depremde her şeylerini kaybetmiş olan yurttaşlarımıza kışlık giysiler ve olanağımız varsa para göndererek hemen yardım etmeliyiz.

Milliyetçiliği tekelinde bulundurmak iddiasında olan hükümetin, bu kez deprem felaketine uğramış yurttaşlarımıza ne gibi gerçek yardımlar yapacağını hep birlikte göreceğiz. Bakalım bu yardımlar, geçmiş depremlerin bir türlü sarılamamış olan yaralarının, günümüze kadar süren ıstırabını unutturacak nitelikte olacak mı ?Ama umuda kapılmamalı.

Halkımızla, hele felaket zamanlarında dayanışmak biz sosyalistler için kaçınılmaz bir görevdir. Öncelikle kendi halkımızla dayanışma halinde olmak zorundayız.

Bu görevin sorumluluğunu taşıyan tüm sosyalistlerin, deprem felaketine uğramış olan yurttaşlarımıza, tüm olanakları ile yardım edeceklerine inanıyoruz.

ideolojik mücadele mi koltuk kavgası mı ?

"Bana genel başkanın özel kalem müdürü diyorlar, bundan hiç alınmıyorum. Ecevit gibi bir genel başkana özel kalem müdürlüğü yapmak da benim için bir şereftir."

Kürsüdeki ak saçlı adam bu sözleri söyle söylemez, delege sıralarından hatırı sayılır bir alkış koptu. Delegeler, konuşmasına "halimden, tercüme-i halimden bahsedeyim diye söz aldım" cümlesi ile başlayan politikacının bu sözlerinden çok memnun olmuşa benziyorlardı.

Olay, 28 Kasım 1976 pazar günü, Ankara'daki Atatürk Spor Salonunda geçti. CHP'nin 23'üncü Büyük Kurultay'ı devam ediyordu. Deniz Baykal ve Turan Güneş gibi iki genel sekreter adayının birbirini izleyen konuşmalarına, günü birlik cevap vermek isteyen Orhan Eyüpoglu, kürsüde kendisini savunuyor ve CHP genel sekreterinin ne gibi işlerle uğraşan bir genel sekreter olması gerektiğini anlatıyordu.

Orhan Eyüpoğlu'na göre, CHP'ye bir daha Bülent Ecevit gibi genel sekreter gelmezdi. O'nun "her işinde yardımcı olacak, akademik tartışmalara karışmayacak, duvarlara boya çizecek, mitinglerde kürsü kuracak" kişilere ihtiyaç vardı.

Eyüpoğlu, CHP bünyesinde aylardan beri süren "Nasıl bir yönetim kurulu?" sorusuna da, "Birbiri ile uyum içinde çalışacak arkadaşlara ihtiyaç vardır." cevabını verdikten sonra, kürsüden inerken Ecevit'in yerinden fırladığı görüldü. Ecevit, genel sekreterinin eline sarıldı, O'nu içtenlikle kutladı.

Bu hareket, Ecevit'in genel sekreterinin eline sarıldı, O'nu içtenlikle kutladı.

KAVGANIN ANLAMI

CHP içindeki kavganın ne kavgası olduğu, günlerce önceden belli olmuştu.

Tarsus mitinginde üç defa tekrarlayarak tarafsız kalacağını söyleyen Ecevit, "CHP'nin içinde bir doğrultu tartışması yoktur," demişti. Muhalefet liderleri Deniz Baykal'a göre de, "CHP içinde en ufak bir ideolojik tartışma yok"tu. Yapılan bir "hizmet yarışıydı". Turan Güneş ise tavrını daha belirgin çizgilerle ortaya koymuş, "CHP sosyalist bir parti değildir. Atatürkçüdür." demişti. Prof. Güneş, doğrultu mücadelesi olması halinde hiziplerden birinin partiyi terk etmesi gerektiğini de söylüyordu. Güneş, CHP içindeki kavgayı -galiba en gerçekçi teşhisle- basit bir koltuk kavgası olarak nitelendirmişti.

SOL MUHALEFET

CHP içinde -olduğundan söz edilen- sol muhalefetin ise ne yaptığı pek belli değildi. Solcu olduğunu söyleyen Aydın Milletvekili Şükrü Koç, Kurultay öncesi bir dergiye verdiği demeçte, "Deniz Baykal, sol muhalefeti temsil etmiyor," dedi. Baykal ise, esasen öyle bir iddiası olmadığını açıklıyordu. İzmir Milletvekili Süleyman Genç de Baykal'ın sol muhalefeti temsil etmediği yargısında Şükrü Koç'la birleşiyordu. Genç yalnız bir noktada Koç'tan ayrılıyor ve "Baykal'ın CHP için hiç değilse, utanılmayacak bir genel sekreter olacağını" savunuyordu. Genç sol adına değil, utanmamak adına Baykal'ı destekledi. "Solcu" Şükrü Koç ise, aylardan değil yıllardan beri eleştirdiği genel merkeze karşı çıkmadı, son anda 180 derece çark yaparak, genel merkez saflarında yer aldı.

CHP içinde olup biten herşey, önce hizip başlarının, sonra basının vardığı bir yargıyı doğruluyordu:

"CHP içinde ideolojik mücadele yoktur, koltuk kavgası vardır."

ECEVİT İŞBAŞINDA

Kurultayın ilk gününde, Ecevit, ya bu partideki görevinin ne olduğunu anlatmak ya da tarafsızlığını simgelemek için 4 saat süren Kurultay Başkanlığı seçimini bizzat yönetti. Baykal ekibinin hiç de küçümsenmeyecek bir güçte olduğu, bu oylama sırasında ortaya çıktı. Delegeler arasından Baykal'ın adayına 567'ye 480 oy çıktı. Gençlik kolu, parti meclisi ve parlamento üyelerinin oyları da sayılınca Baykal ilk raundu, 749'a karşı 615'le kaybetti. Oysa CHP genel merkezi, Baykal'ın alabileceği en fazla oyu 350 olarak hesaplamıştı.

Gerek genel merkez takımı, gerek Baykalcılar, illerden gelen delegelerin robot gibi hareket etmeyeceklerini, hiç bir tarafın "tulum" oy kazanamıyacağını, illerin toplu değil, kişi kişi değişik oylar kullanacaklarını söylüyorlardı. Bu tahmin, İstanbul hariç doğru çıktı. Tarafların güçlü oldukları iller vardı ama, oylar genellikle bölünüyordu.

İstanbul bunun tek istisnası idi. İstanbul'un 96 delegesinin 95'i genel merkezin adayına oy verdi. İstanbul delegelerinin en önünde Prof. Besim Üstünel oturuyordu. Üstünel, Türkiye Gazeteciler Sendikası kongresinde yaptığı konuşma ile gazetecilerin özel ilgisini çekmiş bir politikacı idi. Üstünel, TGS kongresinde "Seçim sisteminde yapılacak bir değişiklik ile, aşırı uçların parlamentoda temsil edilmesinin önlenilebileceğini ve önlenmesi gerektiğini" savunmuştu.

Oylama sırasında ilgi çekici olaylar da geçti. Örneğin, Ankara'nın ilerici Belediye Başkanı Vedat Dalokay oyunu muhalefetin adayına verince yuhalandı. Ecevit, "CHP Kurultayında hiç bir partiliyi yuhalatmam" diye bağırdı ama, yuhalıyanların, göğüslerinde "görevli" kokardı taşıyan CHP gençlik kolu üyeleri olduğunu herhalde o telaş içinde görememiş olacaktı.

Delegelik kokartını takmamış bir delegenin, "sahte delege" diye CHP'li gençler tarafından dövülmesi olayını resimlemek isteyen gazetecilere aynı gençlerin saldırmaya kalkması, CHP'nin "Demokratik Kurultay"ının tuzu biberi sayılmalı ve fazla gözde büyütülmemeliydi. Gazeteciler, CHP gençlik kurultayında genel merkeze karşı olanların "Vurun Komünistlere" naraları ile dövülüp dışarı atıldıklarını gördüklerinden, bu olayları "ahval-i adiye"den saydılar.

SÖZ DÜELLOSU

Kurultayın ikinci günü "ağır toplar"ın söz düellosu sergilendi. Baykal, CHP içindeki tartışmanın "yeni bir sola açılış ideolojik hareketi ile hiçbir ilgisi olmadığını" özellikle vurguladı. Konuşmasını yaparken gene "Osmanlı Bankası" temposu duyuldu. Bu tempoyu durdurmak isteyen Ankara Milletvekili Osman Ceren, CHP'li gençlerin yumruklarından nasibini aldı. O Osman Ceren ki, daha iki gün önce Millet Meclisi kulisinde, "ne kadar iyi niyetli olduğunu" şu sözlerle açıklıyordu :

"Ben zenginim. Çok zenginim. Solcu olabilir miyim? Ama bakın, Deniz Baykal'ı destekliyorum."

Güneş, genel sekreterliğe neden aday olduğunu anlatırken, parti içinde hiçbir görüş ayrılığı olmadığını, tarafların birbirlerinde olmayan kusurları arayıp bulduklarını anlatıyordu. Güneş, "CHP gemisinin yelkenine rüzgar dolmuştur. İktidara geliyoruz. Yeter ki, elimizdeki bıçaklarla bu yelkeni kesmeyelim." diyordu. Güneş, CHP'lilere daha önce yapılan AP kongresinden ders alınması gerektiğini de söyledi.

Eyüpoğlu, Baykal ve Güneş'in konuşmalarından sonra söz aldığında vakit ilerlemiş, dinleyiciler salonu terk etmişlerdi. Ama delegelerden gene istediği alkışı buldu. Eyüpoğlu'nu, aynı delegelerin alkışları arasında, CHP'nin "okus pokus" uzmanı Ali Topuz izledi. Alkışlayan delegeler gene belli ve çoğunlukta idiler.

Hizip liderlerinin parti içi çekişmesinin ideolojik hiçbir yönü olmadığını vurguladıkları, tarafların birbirini işbirlikçi sermayenin adamı olmakla suçladıkları, CHP genel başkanının, tarafsızlık görüntüsü içinde, eski genel merkez takımından yana ağırlık koyduğu, basının "yeni bir şey yok" cümlesi ile özetlediği CHP Kurultayında merak edilecek tek konu kalmıştı : Genel sekreterin kim olacağı ?

Bunun da ne kadar önemli olduğunu, halkçılığını "Zurna çalan adam, halktan kopmamış adamdır" diye özetleyen Turan Güneş açıklıyordu :

"Ne olacak yani? Hangimiz seçilsek, sayın genel başkanın emrinde, önümüzdeki seçimleri kazanmak için çalışacağız..."

SOSYALIST PARTİ GENEL BAŞKANI M. ALİ A
İLE YAPILAN KONUŞ

TÜRKİYE'DE SOLUN DÜNÜ,

SORU: Bu madde bize açıkça bir emekçi sınıflar iktidarını öneriyor: Halbuki marksizmin yerleşmiş bir yorumuna göre, söz konusu olması gereken şey emekçi sınıflar iktidarı değil ve fakat işçi sınıfının tüm emekçi sınıflar adına diktatörlüğüdür. Bilmem yanılıyor muyuz?

Aybar ● Bilimde kavramlar donmuş, değişmez şeyler degildir. Aslında kavramlar gerçekleri yansıtır ve gerçekler değiştiği zamanda kavramların değiştirilmesi zorunlu olur. Bu görüşün ışığında TİP'in programında sosyalizmin temel kavramlarından birisi olan, proletarya diktatörlüğü kavramına yeni boyutlar kazandırılıyor ve Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullara uygun yeni bir öz ve biçim veriliyordu. Zaten Lenin'de bu kavramı Çarlık Rusya'sının koşullarına göre yorumlamış, proletarya diktatörlüğüne, Mark'tan farklı bir içerik vermiştir.

Türkiye'de Amerikan Emperyalizminin artan baskısı emekçi sınıf ve tabakalar arasındaki ikinci derece çelişkilerin yumuşamasına neden olmuş, tüm emekçilerin işçi sınıfının demokratik öncülüğü dolayında toplanmalarına olanak veren bir ortam yaratmıştır. Bu sosyalizm için mücadeleyi başarıya ulaştırmasının başta gelen koşullarından biridir. İktidara yütüyen yığınların homojen bir bütün oluşturmaları, iktidara gelindikten sonra devrimlerin gerçekleştirilmesinin olduğu kadar devrimlerin korunmasının da güvencesi olur.

Marx'ın "Proletaryanın demokrasiyi fethetmesi" dediği şey, aslında emekçi yığınlarının gönüllü birliği ve beraberliğidir.

Biz, önce kapattırılan TİP'in tüzük ve programında, daha sonra sosyalist partide bu görüşü savunduk, savunuyoruz. İstiyoruz ki, sosyalizm işçi sınıfı adına küçük bir azınlığın diktası biçiminde kalmasın, büyük çoğunluğun benimsediği ve fiilen savunduğu bir dava haline gelsin. Yıllar sonra, bu kavramın İtalya'da, Fransa'da, İspanya'da ve daha birçok ülkede, sol partilerce ele alındığını ve sosyalist teoride bu alanda yeni hamleler yapıldığını görüyoruz.

SORU: Bir diğer yaygın kanı da, sosyalizmin demokrasi ile bağdaşmayacağıdır. TİP programında bu soruna nasıl yaklaştınız?

Aybar ● TİP programında demokrasiye, insan haklarına geniş bir yer verilmişti. Bu nedensiz değildir elbet. Bize göre sosyalizm, bilimsel bir insancıllıktır. Demokrasi, sosyalizmin vazgeçilmez bir öğretisidir. Ama bütün bunları söylemek hiçbir sorunu çözmez. Bunun somut olarak gerçekleşir hale getirilmesi gerekir. Hattâ sosyalizm henüz kurulmadan, bu yolda çabalar harcanmalıdır. Öncelikle parti içinde. Bir sosyalist parti muhalefette iken geniş yığınların desteğini sağlayacak girişimlerde bulunmalıdır. İdeolojik ağırlığını koymalıdır.

Sosyalist teoride alt ve üst yapılar arasındaki ilişkiler tek yanlı değildir. Üst yapılar, alt yapının genellikle ürünü olmakla birlikte bir kez ortaya çıktıktan sonra nisbi bir çeşit bağımsızlığa kavuşur. Üstelik üst yapılar alt yapıyı olumlu ya da olumsuz bir biçimde etkileyebilir. Bundan dolayı sosyalist toplumlarda alt yapının sosyalistleştirilmesi ile yetinilmeyip, hukuksal ve siyasal üst yapıların da aynı yönde gelişmesi için ayrıca çaba harcanmasına gerek vardır. Hatta toplum henüz sosyalizme geçmeden, sosyalist partilerin bu yolda çaba harcaması ve sosyalist demokrasiyi hazırlayacak ortamın oluşturulmasına henüz muhalefette iken gayret etmeleri gerekir.

TİP'in programında, demokrasinin her dört yılda bir sandıklara oy atmaktan ya da çok partili bir rejimde muhalefet haklarının güvence altına alınmasından ibaret olmadığı; demokrasinin özellikle emekçi halk yığınlarının her günkü yaşamında gerçekleşen bir düzen olduğu görüşü savunulmuştur. Buna paralel olarak, kişinin toplum karşısında, ya da sınıfı içinde yokolmasına karşı çıkılmış, sosyalizmde amacın, insanları tüm yabancılaşmalardan kurtarmak olduğu tezi altı çizilerek belirtilmiştir. İnsanlar sosyalizm için değil, sosyalizm insanlar içindir. Kuşkusuz bu, insanların sosyalizm mücadelesinde fedakarlık etmeyecekleri anlamına gelmez. Bilerek, isteyerek insanlar elbet sosyalizm için savaşacaklardır, türlü acılara göğüs gereceklerdir. Nitekim, savaşmaktadırlar, acılara katlanmaktadırlar. Bu bakımdan insanların da sosyalizm için olduğu bir gerçektir.

Kişi toplum ilişkileri üzerinde biraz daha duralım: Marks, "Toplum soyutlaştırılarak kişinin karşısına dikilmemelidir" der. Toplum, sınıf, devlet bunların hepsi de soyutlanmış varlıklardır. Özellikle burjuva hukukunda temsil ve tüzel kişi teorileri, soyutlanmış varlıkları kişinin ve giderek emekçi yığınlarının karşısına onların dışında, onlara yabancı bir güç olarak diker. Bu genel olarak ekonomi alanında yabancılaşmasının ve şeyleşme sinin bir sonucudur. Burjuva toplumunda tüm üst yapılar, tüm sosyal ilişkiler yabancılaşmıştır, şeyleşmiştir. Sosyalist bir toplumda bu yabancılaşmanın ve şeyleşmenin son bulması gerekir. Bunun için de, devlet gibi, sınıf gibi soyutlaştırılmış kavramların somut gerçeklere oturtulması yani bunları yöneten kişilerin emekçi sınıfların gerçek temsilcileri olması gerekmektedir. Ayrıca can - lılığını koruyan tüm burjuva ilişkilerine de son verilmelidir.

Bu vesile ile şunu da hatırlatayım. Kapattırılan TİP'in bağımsızlık ilkesine kıskançlıkla sahip çıkan bir sosyalist parti olduğu da unutulmamalıdır. Bunu gerek tüzüğünde, gerekse programında altını çizerek belirtmiştir.

TİP tüzük ve programında genel planda ele alınmış olan bağımsızlık ilkesi Sosyalist Parti programında daha somut biçimde işlenmiş, bağımsızlığın sosyalist devlet ve partiler arasındaki ilişkilerde de temel bir ilke olduğu görüşü savunulmuştur. Bize göre hiçbir sosyalist devlet, hiçbir sosyalist parti, bir başka sosyalist devlete, ve partiye sosyalizm adına buyurmak yetkisine sahip değildir. Kapattırılan TİP'in bağımsızlık ilkesine bağlılığı Çekoslavakya olayında, Sovyetler Birliği ile öteki Varşova pakı devletlerinin (Romanya dışında), Çekoslavakya'yı işgal etmelerini açık biçimde kınamasıyla bir kez daha ortaya çıkmıştır. Gerçekten Macaristan olaylarından on iki yıl sonra Sovyetlerin bir başka devletin iç işlerine karışması sosyalizm bakımından suskunlukla geçiştirilebilecek bir olay değildir. Nitekim Çekoslavakya'nın işgalini Batı Avrupa solu tümüyle ve şiddetli bir dille kınamış, protesto etmiştir. Görüldüğü gibi TİP, Türkiye sosyalist hareketine gerek teoride, gerek pratikte yeni nitelikler ve boyutlar kazandırmıştır. Aynı görevi bugün Sosyalist Parti yapıyor.

SORU: TİP programında yer alan bu teorik görüşler, acaba geniş halk yığınlarında nasıl bir yankılanma bulmuştur? Türk burjuvazisinin bu uygulamaya karşı tepkileri nasıl olmuştur?

Aybar ● Türkiye sosyalist tarihinde bir sosyalist parti ilk kez geniş emekçi yığınlarıyla ilişki kurmuş ve bu ilişkiyi en uzak köylere kadar götürmek başarısını göstermiştir. 1965 seçimlerine sadece 51 ilde katılan TİP 300 bin dolayında oy almış, TİP'e, hemen her köyden oy çıkmıştır. Ve parlamentoya 15 milletvekili sokan TİP, Türkiye siyasasında yeni bir dönemi başlatmıştır. Emekçi yığınların sorunları dile getirmiştir. TİP, sosyo-ekonomik sorunları ön plana çıkartmış, burjuva partilerini en zayıf oldukları bir alanda tartışmaya zorlamıştır.

Ve en önemlisi, Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki askeri üslerinin, Devlet içinde devlet olduğunu bağımsızlığımızın, egemenlik haklarımızın çiğnendiğini ilk kez Mecliste TİP açıklamıştır.

TİP'in 1965 seçimlerindeki bu beklenmedik başarısı Türk burjuvazisini ve onların dışardaki efendisi olan Amerika'yı telaşlandırmış, kaygılandırmıştır. Burjuvazi ve dışardaki efendisi, TİP'in işçi sınıfı içinde ve köylerde kök salıp yerleşebileceğini, büyük emekçi yığınlarını demokratik yöntemlerle iktidara getirebileceğini anlamıştır. Ve bu tehlikeyi önlemek için 1965'ten sonra yeni biçim tertipler, provakasyonlar tezgahlamıştır. 1965 yılına gelene kadar polis TİP'e karşı eskiden beri sola uyguladığı yöntemleri uygulamıştır: Legal bir partinin arkasında illegal bir örgüt ortaya çıkarmak çabaları gibi; TİP'in dışa bağlı, dışardan emir alan bir parti olduğunu, ahlaksız bir köle rejimi getireceğini halk arasında yaymak gibi; taşlı sopalı saldırılarla TİP toplantılarını dağıtmak isteyen kiralık zorbalara göz yummak gibi; faşist yasa ve yöntemler uygulamak gibi... Amerikalıların eğittiği polis, 1965'ten sonra değişik bir taktiğe başvurmuştur. Silahlı devrimin sosyalizmde biricik yol olduğu görüşünün sol çevrelerde yaygın hale getirilmiş olmasından yararlanan polis, provakatör ajanlar aracılığı ile, TİP'i maceracı bir çizgiye çekmek istemiştir. Polisin hesabı besbelli şu idi: TİP maceracı bir yola girerse kolayca kapatılacaktı. Eski yolunda kalırsa, reformizmle, revizyonizmle suçlanacak olan TİP etkinliğini yitirecekti.

Başsız kalmış, hiziplere ayrılmış olan sol da, kimiler silahlı eylem yolunu tutunca, demokrasi askıya... nacak, solu, Amerika'ya karşı olan akımları saf... meyi amaçlayan faşist bir iktidar kurulacaktı. ... tezgahladığı yeni oyun bu idi. Bu oyunda provakatör ajanlar önemli bir ral oynadılar. O dönemin İçişleri Bakanı olan Faruk Sükan, bir gazetede yayınlanan raporunda sola karşı töğbekar (!) olmuş solculardan yararlanıldığını açıklamıştı. Sükan, bu raporda haber alma aygıtlarının çok geliştiğini ve küçük bir düğme büyüklüğündeki bir mikrofonla, solcuların aralarında ne konuştuklarını banda aldıklarını belirtmiş olduğuna göre bu töğbekar (!) solcuların suretti haktan görünerek ... yasa dışı haraketlere itelemek için görevlendirildikleri anlaşılmaktaydı. Nitekim bunu kanıtlayan kimi olaylara tanık olmuşuzdur. Güney illerindeki örgütlerimize ... şarak sosyalizmin yasal yoldan gerçekleştirilemeyeceğini, silahlı mücadelenin zorunlu olduğunu yaymaya çalışan polis ajanlarına raslanmıştır.

SORU: Soldaki bölünmeler ne zaman ortaya çıktı ve bunların TİP'e yansıması nasıl gelişti?

HENÜZ SOSYALİST... MA AŞAMASINDA... DAN NE SİLAHLI... OLUR. DEVRİMCİLİ... KAVRAMALARI ŞA...

Aybar ● TİP içinde ilk muhalefet 1964'te toplanan büyük kongrede başgösterdi. İmzasız bir ... la, genel başkanın görevden uzaklaştırılması isten... mektubu kimin yazdığı öğrenilemedi. Ama TİP'in ... tirdiği yeni görüşlere karşı olan dogmacı çevreler... leme alındığını düşünmek için kimi nedenler yok değildi. Kongreden sonra da, açıkça muhalefet yapan bir grup ortaya çıkmıştır. Bunlar, kol emekçileri için ... bir oylama yapılmış olmasına karşı çıkıyor, ... fesh ettireceklerini söylüyorlardı.

Parti içi ikinci muhalefet, Malatya kongresinde başlatılmış ve kongreden sonra da sürdürül... Yön dergisi kuruluşundan beri TİP'e karşı çıkmıştı. TİP'in aşağıdan yukarı bir sosyalizmi savunması ... zarlarına ters gelmekteydi. Onlar, sosyalizmin ... güçler eliyle yukardan aşağıya gerçekleştirileceğine inanmaktaydılar. Malatya kongresi öncesinde başlayan muhalefet Yön dergisi etrafında toplandı. Yön'de TİP'i eleştiren yazılar çıktı. Daha sonra Türk... dergisi yayınlandı. Bu dergiyi çıkaranlar TİP'e ... "milli demokratik devrim" görüşünü savunan yeni bir muhalefet akımını oluşturdular.

Milli demokratik devrim, Türkiye için ayağı yere basmayan bir stratejik görüştü. Emperyalizme ... birlikçi burjuvaziye ve feodal kalıntılara karşı ... mayı önerdiği ortak cephe, şayet kurulabilirse, ... rasinin önderliğinde kurulacaktı. Bürokrasinin ... ceği bir hareketin ise, Türkiye'yi nereye götüre... biliyorduk. Kurtuluş savaşımızın deneyi vardı ... de. Orta Doğu'daki, Latin Amerika'daki, Afrika'... deneyler vardı. Bunların hepsi başından beri em... lizmin oyuncağı olmamışlarsa sonunda mutlaka ... yalizmin ağına düşmüşlerdi. Üstelik Türkiye'de ... yaratılmak istenen "Milli Burjuvazi" yi bu ceph... tabilmek için, işçi sınıfının mücadelesini durdu... hiç değilse frenlemesi gerekecekti ki, olacak ... di. Milli demokratik devrim, "sol tanzimatçı" ... örneği idi. Kaldı ki, Türkiye, demokratik devri... sını geride bırakmıştır.

Türkiye solu o günlerden sonra bölünmeye ba... tır. TİP'e karşı olanlar önce MDD grubunu oluş... lardı. MDD'nin çizgisi yanlış bir çizgiydi ama ... Sondaki bölünme nedenlerinin teoride ve prati... noktalarda yoğunlaştığı gittikçe bulanık bir hal ... cak işlerin içinde olanlarca saptanabilecek ... ayrımlar vardı çeşitli gruplar arasında. Giderek ... günümüzdeki "slogan" kavgaları düzeyine indi. ... rımların emekçi halk yığınları için herhangi bi... mı yoktur. Bunlar arasındaki ayrımları, bir uzm... ile bile değerlendirmek; teoride, strateji ve ta...

R

...ANIN 2. BÖLÜMÜ

...Nİ SOL ve TİP OLAYI

...bi gerçek ayrımları bulunduğunu anlamak zordur ...genel olarak Türkiye solunun, devrimin ancak si... ...yapılabileceğini ileri sürenlerle; bu konuda kesin ...ural olmadığını, bunun koşullara bağlı olduğunu, bu... ...çin Türkiye'de demokratik yoldan başkasının geçer... ...madığını savlayanlar olmak üzere, esasta ikiye ayrıl... ...öylenebilir. Bir de umudunu etkili güçlere bağlamış ...tepeden inmeciler vardı. Silahlı devrim yanlılarını, ...etin kentlerden başlamasını savunanlarla, kırsal böl...den başlatılmasını isteyenler olmak üzere, ikiye a... ...k mümkün görülmektedir. Demokratik yolu savunan...e, örgütlenme anlayışları bakımından dikey örgüt - ...eye ağırlık verenlerle, yatay örgütlenmeye ağırlık ...ler olarak ikiye ayrılmaktaydı. Birincilerin "demok... ...merkeziyetçilik" adı altında merkeziyetçi bir yöne... ...n ve kalımlı yöneticilerden yana oldukları; ikinci...ise işçilerin, köylülerin yönetimi fiilen ele almala... ...n yana oldukları, aşırı merkeziyetçiliğe, bürokra - ..."model" ithalatçılığına karşı bulundukları görül - ...eydi. Geneldeki bu gruplaşmalar içinde, yeni grup ...lar olmuştur, olmaktadır.

...68 yılına dönüldüğünde, TİP'in karşısında en güç...

...TABAN OLUŞTUR -
...U TABAN OLUŞMA-
...SİLAHSIZ DEVRİM
...ÖNCE BU GERÇEĞİ
...

...halefet gurubunu MDD'ciler oluşturmaktaydı. Bun...TİP yöneticilerinin, demokratik devrim aşamasını ...arak sosyalizme geçmeyi savunmak gibi bir sapma ...e bulundukları, üstelik umutlarını parlamentoya ...mış reformcular, revizyonistler olduklarını ileri ...kteydiler. Bu temelsiz savlarını gerçekleri saptıra...işileri karalayarak, sosyalistlar arasındaki tartış...da yeri olmaması gereken yöntemlerle yaymaya ...aktaydılar.

...apattırılan TİP programı ve tüzüğü ile devrimci ...rti idi. Eylemi ile de devrimciliğini kanıtlamış - ...öneticileri arasında da reformist olanlar yoktu. Ka...zmi kökünden tasfiye etmek kararındaydık. Kapi... ...yolda yürüdükçe Türkiye'nin de, emekçi yığınla... ...sömürülmekten, bağımlı yaşamaktan kurtulama...ını biliyorduk. Bunu programımızda da açıkça be...liydik. Devrim ise, işçiler, köylüler, emekçi yı...la gerçekleştirilebilirdi ancak. Bürokratik kadro...sosyalizmi, sosyalist demokrasiyi kuramayacakla...iliyorduk. Oysa Türkiye'de işçi sınıfı, köylüler , ... politik bilince ulaşmış değildi. Önce onların bi...nmesine hizmet etmek, onları örgütlemeye çalış...homojen bir siyasal güç oluşturmak gerekiyordu . ...da görevimiz budur. Henüz sosyalist bir taban o...ma aşamasındayız. Bu da kuşkusuz devrimci bir ...ir. Bu taban oluşmadan ne silahlı, ne de silahsız ...n olur. Devrimcilerin önce bu gerçeği kavrama...ırttır. Bu gerçekten hareket etmedikçe, devrim ü...e ileri sürülen görüşler havada kalır. Biz şuna i...orduk ki, emekçi yığınları bilinçlenmeden, sos...n kurulamayacaktır. Bir kez bilinçlenince de, e... yığınları kendi iktidarlarını gerekli olan yol...endileri kurarlar ve emekçi iktidarını bir daha ...e kaptırmazlar. Emekçi yığınlarının sosyalist bi...n yoksun olması, seçimlerin emekçiler aleyhine ...nesine olanak veriyor. Bilinçlenen emekçiler ...leri dalı kesmeyeceklerdir.

...68 yılı Amerikan emperyalizminin Vietnam'da ye... ...kabul etmek zorunda bırakıldığı yıldır. 1968 dün...yalizmi ve tüm bağımlı halklar için bir umut yılıdır. ...968 yılı aynı zamanda sosyalist Çekoslovakya'nın, ...ist devletler ordularınca işgal edildiği yıldır. Çe...akya olayları dünya sosyalist hareketine ağır bir ...indirmiştir. Yaygın ve sert tepkilere yol açmıştır. ...mında bağımsızlığı tüm uluslar için temel ilke ola...n etmiş olan TİP Çekoslovakya'nın işgali gibi bir ...argısında elbet suskun kalamazdı. İnanmış sosyalist ...n Çekoslovakya'nın işgalini hoş görmeye olanak ... TİP adına genel başkan, işgalci güçlerin başını ...Sovyetler Birliği'ni kesin biçimde kınamıştır.

Çekoslavakya olayları TİP Genel Yönetim Kurulu kimi üyelerince değişik bir açıdan değerlendirildi. Ancak genel kanı işgalin yanlış olduğu, sosyalizme ters düştüğü merkezindeydi.

TİP 3. Büyük kongresinin yaklaşmakta olduğu o günlerde parti'nin en yüksek yürütme kurulu olan Merkez Yürütme Kurulu'nun 5 üyesi, ortak bir önerge ile genel başkanın konuşmalarında geçen "Özgürlükçü Sosyalizm" "Güleryüzlü Sosyalizm" gibi deyimlerin parti görüşü olmadığı hakkında bir karar alınmasını istediler. Böylece ...arti içinde de bir muhalefet başlatılmış oluyordu. En so...unda TİP'in kapattırılması sonucunu doğurmuş olan bu ...areket üzerinde ayrıntılı olarak durmıyacağım. Kısaca ...unu belirtmekle yetineceğim. Bu beş imzalı öneri Merkez ...ürütme Kurulu'nda, olağanüstü toplanan Genel Yönetim ...urulunda, Üçüncü Büyük Kongre'de üst üste reddedildi. ...ynı muhalefet grubunun başlattığı imza kampanyası ü...erine toplantıya çağırılan olağanüstü Büyük Kongre de ...de, bu grup umduğu sonucu alamadı. Yönetim el değiştirmedi. Ama parti, emekçi halk yığınları arasındaki eski saygınlığını kaybetmeye başladı. Kendi içinde çekişen, yöneticileri birbirini suçlayan bir parti, halka güven veremez.

Sorun, sade bir terim anlaşmazlığından çok daha derin bir anlam taşımaktaydı. "Güleryüzlü sosyalizm" Hürriyetçi Sosyalizm" yanlış değimler değildi. Üstelik TİP programının insancıl, demokratik niteliğine de uygun deyimlerdi bunlar. TİP programının bir bölümünde, insanın tüm "yabancılaşma"lardan kurtarılmasının amaç edinildiği yazılıdır. "Yabancılaşma" teorisi ise, özgürlükçü bir teoridir. Gerçekten insanları tüm "yabancılaşma"lardan kurtarmayı amaçlayan ve işçileri, köylüleri söz ve karar sahibi yapmayı erek olarak gören bir partinin, yani emekçilerin kurtuluşlarını kendi elleriyle gerçekleştirecekle-rine inanan ve insanların mutluluğunu arayan bir siyasal örgütün, bu programa içtenlikle inanmış üyeleri, güleryüzlü ve özgürlükçü sosyalizmden söz edilmesinde yadırganacak bir yan bulamazlar. Hele sosyalizm uygulamalarının hiç de güleryüzlü olmadığı ve özgürlükçülükten uzak örnekler verildiği bir dönemde, hele hele Çekoslavakya'nın işğal edildiği bir sırada "güleryüzlü" ve"özgürlükçü" sosyalizmden söz edilmesi, sosyalizmin yeni aşamaların özlemi dile getirdiği için ayrı bir siyasal anlam da taşımaktaydı.

TİP içinde muhalefetin başını çekenler, gerçekte sosyalizmin, emekçi yığınların eyleminde gelişen özgürlükçü bir teori olmasına karşıydılar. Tartışmalarda bu nokta iyice ortaya çıkmıştır. Bize karşı savunulan sosyalizm görüşü noktalanmış bir teori yani bir dogma idi. Yeni gelişmeler den habersiz, yeniliği suç sayan bir zihniyet. Son yarım yüzyılda dünyada örneklerine rastladığımız yeni bul - gularla zenginleşmekte, gelişmektedir. Sosyalizm teorisi, sosyal pratikten soyutlanmış olarak düşünülemez. Sınıf mücadelesi ise, bizi, anti bürokratik bir sosyalizm teori ve pratiğine götürür: Sosyalist demokrasiye, özgürlükçü ve gülerlüzlü bir düzene götürür. Marx, Manifestoda işçi sınıfının öncelikle demokrasiye fethedeceğini yazar.

SORU: Yanıtlarınızda kapattırılan TİP'le şimdi Genel Başkanı olduğunuz Sosyalist Parti arasında hep paralellik kurdunuz. Bunu biraz daha açar mısınız?

Aybar ● Sosyalist Parti, kapattırılan TİP' in devamıdır. Programlarının karşılaştırılması, amaç ve nitelik hakkındaki tüzük maddelerinin karşılaştırılması, bu gerçeği kanıtlamaktadır. Partiler ancak programlarında savunulan ilkelerle, görüşlerle birbirine mirasçı olurlar; aynı adı taşımakla değil... Yeni kurulan TİP'in, kapattırılan TİP'le hiçbir ilişkisi yoktur. Yeni TİP, dogmacı, bürokratik bir partidir. Sosyalist Parti Programında, kapattırılan TİP'in programındaki ilkeler, görüşler geliştirilmiş, yeni boyutlara ulaştırılmıştır.

Sosyalizm için hazır reçete bulunmadığına inanıyoruz. Beri yandan tek bir sosyalizm modeli olduğu hakkındaki görüşü de yadsıyoruz. Kuşkusuz bu, üretim biçimi olarak, sosyalizmin kapitalizmden sonra gelen aşamada bir tane oluşunun yadsındığı anlamına gelmez. Sosyalizmin evrensel geçerlikte tezleri bulunduğu da bir gerçektir. Ama toplumların sosyo-ekonomik yapıları, gelişme düzeyleri, ulusal gelenekleri ve içinde bulundukları rastlantı uyumluluğu koşulları birbirinden farklıdır. Bundan dolayı sosyalizm için mücadele yollarının da kurulacak sosyalizm biçimlerinin de, sosyalizmin evrensel geçerlilikteki tezlerinin ışığında, her toplum için farklı olması kaçınılmazdır. Sosyalist modellerden hiçbiri Türkiye ye uymaz. Başkaları için dikilmiş giysiler gibi, bize ya bol

ya da dar gelir. Giysilerimizi kendi beden ölçülerimize göre kendimiz yapacağız.

Sosyalist Parti, aşağıdan yukarı yönetilen, emekçilerin gerçekten söz ve karar sahibi oldukları anti-bürokratik bir siyasal örgüttür. Bürokratik sapmayı önlemek için, öncelikle partinin bürokrasiye olanak vermiyecek biçimde örgütlenmesi gerektir. Sosyalizmde bürokratik sapmanın, sadece geri bırakılmışlığın, ya da küçük artizanal üretimin sürmesinin ürünü olduğu sanılmamalıdır. Bu aynı zamanda örgütsel bir sorundur. Kalımlı yöneticilik, aşırı merkeziyetçilik, askeri disiplin, bütüncüllük gibi ilkelere dayalı bir örgüt modeli, bürokrasinin tohumlarını kendi içinde taşımaktadır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi modelinde örgütlenmiş sol partilerin iktidara geldiği ülkelerde, aynı bürokratik sapmanın ortaya çıkması bir rastlantı sayılamaz. Çekoslavakya gibi, geri bırakılmış olmayan sanayileşmiş bir ülkede, aynı sapma görülmektedir. Demekki örgüt sorununun sadece burjuvazi ile mücadelede etkili bir silah olarak ele alınması, sorunun önemli bir başka yönünün ihmal edilmesine yol açmıştırb Bu parti modeli, emekçi yığınlarından bağımsız laşmış, onları iktidardan uzak tutan yeni bir bürokrasinin doğmasında, başlıca etkenlerden biri olmuştur.

Sosyalist partilerin henüz muhalefetteyken, burjuva ideolojisine karşı mücadele açmaları, işçi sınıfının ideolojisini egemen kılmaya çalışmaları şarttır. Bu çaba ilerde kurulacak Sosyalist demokrasinin ilk adımını oluşturur; burjuva toplumunda yaygın bir demokrasinin gerçekleştirilmesinide sağlar. Sosyalizme geçiş Marx' in dediği gibi burjuva toplumunda bu yeni düzenin mad desel koşullarının ortaya çıkmasıyla olanaklı hale gelir. Bu görüşten hareket edilerek, burjuva toplumu içinde demokrasiyi yaygın hale getirmek, yarının sosyalist demokrasisi için gerekli birikimi sağlar.

Oysa TİP içindeki muhalefet grubu, üst yapıları alt yapıya mekanik biçimde bağlamakla, dikey örgütlenme biçimini savunmakla işçi sınıfının kendiliğinden politik bilince ulaşamı ya ağını ileri sürmekle ve profesyonel yöneticiliği benimsemekle, bürokratik, dogmacı sosyaliz me sahip çıkmıştır.

Bilindiği gibi Genel Başkanın istifasından sonra, bu grup TİP'e egemen olmuştur. 4. Büyük Kongre'de TİP prog ram ve tüzüğü bu grubun görüşleri doğrultusunda degiştirilmemiş olmakla birlikte "bütün zamanını ve enerjisini parti çalışmalarına hasredecek, profesyonel kadrolar meydana getirmek" için alınan karar, TİP'in tabana ağırlık veren yatay örgütlenme biçimini değiştirmiştir. Bu değişiklikle bürokratik yönetime geçme konusunda ilk adım atılmıştır.

Ama 4. Büyük Kongrede asıl TİP'in kapattırılması sonucunu doğuran bir başka karar da alınmıştır. Yeni yöneticiler bu kararla TİP'i göz göre göre mayın tarlasına itmişlerdir. Gerçektin siyasal Partiler Yasasının 89. maddesi: "Siyasi Partiler, Türkiye Cumhuruyeti ülkesi üzerinde milli veya kültür farklılıklarına yahut dil farklılıkla - rına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri süremezler. (...)" der. Aynı yasanın 112. maddesi de 89. maddedeki yasaklara uymayan partilerin Anayasa Mahkemesince kapatılacağını yazar. Bu yasaklar haksız olabilir; gerçeklere ters düşebiler. Nitekim biz Siyasal Partiler Yasasının iptali için dava açmıştık. Ne ki, bu yasa yürürlükteyken sorumluluk duygusu taşıyan hiç bir parti yöneticisi, bu yasayı yok varsayarak, 89. maddedeki yasaklara aykırı bir karar alamaz; öyle bir kararın alınmasına izin veremez.

Oysa 4. Büyük Kongreye böyle bir karar aldırtılmış TIP'in kapatılmasına olanak verilmiştir. Ve 9 yılda iğ neyle kuyu kazarcasına, emekçilerin dişlerinden tırnaklarından artırdıkları küçük küçük katkılarla yoktan varedilen TİP, muhalefet gurubunun bir yıllık yönetiminde, maddi manevi varlığını yitirerek tarih sahnesinden silinmiştir.

BEYRUT : Kıyıda yaz eğlenceleri

Lübnan iç savaşın gerçek yüzü

Yirmi aydır süre gelen Lübnan iç savaşı, bugün kan ve ateş içinde devam ederken, insanlık dışı bir dizi olayları beraberinde getirdi. Geçen sürenin son blançosu:60.000 ölü,200.000 yaralı... Lübnan'ın toplam nüfusunun üç milyona yakın olduğu göz önüne alınırsa, bu savaşın her yüz kişiden birini etkilediği görülüyor.

Lübnan iç savaşını doğuran etkenler, son derece çeşitli ve karmaşıktır. Ülkenin sosyo-ekonomik, siyasal ve etnik yapısından, Filistin sorununa ve emperyalizmin Orta-Doğu üzerinde uyguladığı planlara dek geniş bir alanı kapsar.

1967'de ülkedeki Filistin mültecilerinin mücadeleye başlamaları ile beraber; sermaye için bir gizlenme yeri ve turist cenneti olan Lübnan'da her şey tersyüz oldu. Ve o günden beride Lübnan, arap emirlerinin sermayelerinin yatırıldığı güvenilir bir yer olmaktan çıktı.

DİNSEL ÇATIŞMA MI ?

Lübnan'ın sosyal yapısına bakıldığında, halkın değişik etnik gruplardan ve dinsel topluluklardan oluştuğu görülür. Ayrı dinlere mensup toplulukların mevcudiyeti, Lübnan tarihinde bazı olaylarında nedeni olmuştur.

Lübnan'da ilk büyük "dinsel çatışma" 1860 yılında Maruni hristiyanlarla, Dürzi müslümanlar arasında patlak vermişti. 1858'de Maruni'ler ülkede egemen feodal düzene karşı bir hareket başlatmışlardı. Demokratik devrim sürecinde gelişen bu harekete, sınıfsal niteliğini çarpıtma amacı ile, egemen güçler, emperyalist güçlerin yardımına başvurdular. Böylece III. Napolyon'un birlikleri Lübnan'a çıktı. Fransız birliklerinin müdahalesi çatışmayı durdururken; Fransızlar Marunilerin, buna karşılık İngilizler de Dürzilerin dostluğunu kazandılar.

I. Dünya savaşı Lübnan için bir dönüm noktası oldu. Araplar Osmanlı yönetiminden kurtulmak umutları içinde, Fransız ve İngilizlere güveniyorlardı. Fakat Osmanlılar savaş sonunda ayrılarak, araplar üzerinden egemenliklerini fiilen kaldırdılar: Arap topraklarıda Fransızlar ve İngilizler arasında paylaşıldı. Böylece arapların bağımsızlık özlemleride ortadan kalktı. Lübnanı ele geçiren Fransızlar, çıkarlarını devam ettirmek için ülke içi çatışmaları kışkırtıyor ve meşrulaştırıyorlardı.

1943 yılında Lübnan "bağımsızlığı" na (İngiliz himayesinde)kavuştu. Fransız askerleri ülkeyi terkettiler. Anayasa gereğince parlamento ve ülkenin yönetimi dinsel gruplar arasında dağıtıldı.(1)Politik sistemin temeli mezhep gruplarına dayanıyordu.

1952 yılında sistemin işlediğinin garantisi olan Maruni lider Bişare El-Huri nin düşürülüşü ve daha sonra yabancı güçlerle bütünleşmiş olan hristiyanların anti-emperyalist kitlelere karşı yönelttikleri baskı sonucunda 1958 iç savaşı patlak verdi.

Bütün bu geçmiş olaylar, herne kadar dinsel gruplar arasında bir çatışma görünümüne sahipseler de, gerçek başka dır. Lübnan aslında hem dün ve hemde bugün sınıf mücadelelerinin etkileriyle karşı karşıyadır.

Lübnan'da tutucu kampı oluşturan Maruniler iki burjuva partisi etrafında bütünleşmişlerdir. Bunlardan birincisi, yarı-faşist bir ideolojiye ve dinsel bir yapıya sahip bulunan Falanjist Partisi ki bu parti komprador burjuvaziye dayanmakta ve Amerikan emperyalizmi tarafından desteklenmektedir-, diğeri ise Kamil Şamun'un lideri olduğu ve İngiliz emperyalizmi tarafından güdümlenen Ulusal Liberal Parti dir.

Lübnan'da çoğunlukla müslümanların oluşturduğu ve son iç savaşta Filistinlilerle beraber hareket eden ilerici kesim ise çok bölünmüş bir yapıya sahiptir. Ancak bu yapı içinde Dürzi Kemal Canpolat'ın başkanlığındaki ilerici müslüman partilerin en etkinidir.

İlerici Sosyalist Partinin yanında, Stalinist çizgideki resmi Komünist Partisi ve Lübnan Komünist Eylem Örgütü de ilerici cephenin diğer siyasi güçlerinin başlıcalarındandır.

FİLİSTİN SORUNU VE LÜBNAN

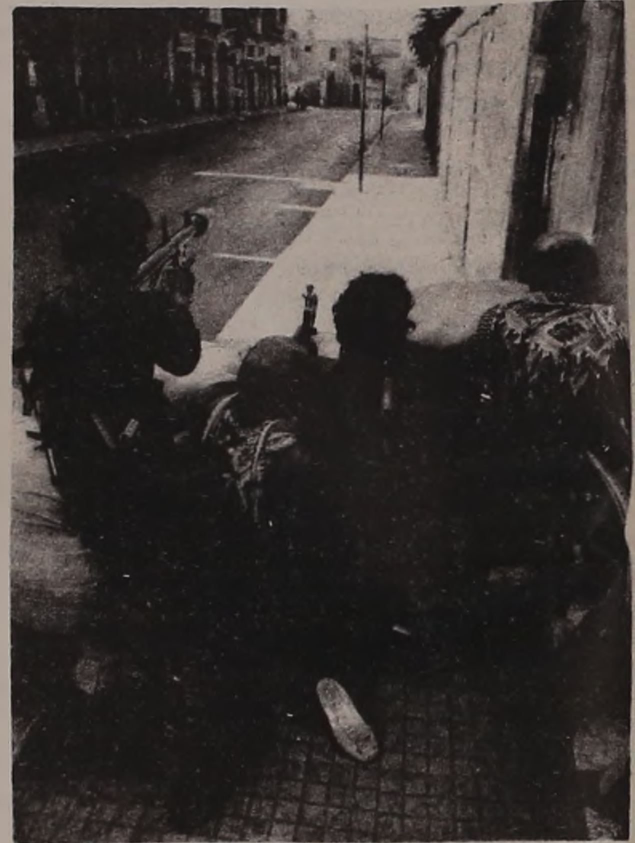
Filistin sorunu; 'Orta-Doğu bunalımı" diye adlandırılan Arap-İsrail çatışmasında temel neden olduğu gibi, Lübnan iç savaşında da esas nedenlerden biri olmuştur.

Lübnan'lı hristiyanlar(özellikle bunların etkin ve örgütlü bölümünü oluşturan Maruniler), 1963 den sonra Filistinlilerin Lübnan'da üstlenmelerine karşı çıktılar. Zira, böyle bir nedenle İsrail' le çatışmaya hiç niyetleri yoktu.

Maruni hristiyanların Filistin sorununa karşı bu olumsuz tavırlarına karşılık, Lübnanlı ilerici müslümanlar, Filistinlileri desteklediler. Bu durum Marunileri Filistinlilere karşı daha da olumsuz davranmaya yöneltti. Siyasi alandaki etkinliklerinden de yararlanarak, Lübnan ordusunu 1969 da Filistin gerillalarına karşı harekete geçirdiler.

Lübnan'da 1969 da patlak veren olay Kahire Anlaşmasıyla sonuçlandırılırken, Filistinliler başka bir Arap ülkesinden korkunç bir darbe yediler. Bu ülke Ürdündü.

1967 Arap-İsrail savaşında, İsrail topraklarını genişletirken, Filistinliler de Arap devletlerine sığınıyorlardı. İşte bu arada daha önce mülteci olarak Ürdüne yerleşmiş Filistinlilere yenileri de eklendi. Üstelik İsrail'in bu "zaferi" Filistin halkını Arap bürokratlarına kulluktan kurtardı. Ve kendi kurtuluşları için devrimci mücadeleye girmelerini sağladı. Filistinliler direnmelerini örgütlü bir şekilde Ürdündeki üstlerinden yönlendirirlerken, Ürdün halkında krallık rejimine karşı bilinçlendiriyorlardı. Tahtının tehlikeye girdiğini gören Kral Hüseyin 1970 Eylül ayında korkunç darbeyi vurdu. Binlerce Filistinli öldürülürken, Filistin örgütleri ülke dışına atıldılar. Gerilla birliklerinin çoğu Lübnana, bir bölümüde Suriyeye geçmek zorunda kaldılar.

BEYRUT : Barjkatlarda savaş

Bütün bu olanlardan sonra, Lübnana yerleşen Filistinliler burada güçler dengesinin bozulmasına neden oldular.

Filistinlilerle, Lübnandaki ilerici güçler ve partiler arasında kurulan güç birliği, Lübnan komprador burjuvazisinin ve özellikle de Marunilerin ekonomik ve siyasal etkinliklerini tehlikeye düşürmeye başladı. Bu arada bu güçbirliği sayesinde daha da güçlenen Filistin direnme hareketi, Ürdün ve diğer Arap rejimleri ile, İsrail ve ABD'yi de endişeye sevketti.

1970 de burjuvazinin temsilcisi olan Franjiye, Başbakan Salam(sünni)ile anlaştı ve ülke içi huzursuzluklara son vermek bahanesiyle Filistin direnme hareketine karşı orduyu harekete geçirdi. Ordunun hareketi aynı zamanda ülkedeki devrimcileri de hedef alıyordu.

Olaylar bu yönde gelişirken, 1973 yılında siyonist komandolar, Beyrut'ta Filistin direnme hareketi liderlerinden üçünü katlettiler. Bunun üzerine "Filistin Direnme Örgütü" bir gösteri düzenledi. Bu gösteriye 250 bin kişi katıldı. Bu gösteriler aslında devlete hükümete karşı bir nitelik taşıyorlardı ve devlet başkanı Franjiye, bu tepkilere karşı bazı kesin ve otoriter önlemler almak zorunda kaldı.

---

(1) Bu yetkiler ve Parlamento düzeni şu şekilde ayrımlandı: Cumhurbaşkanı ve genelkurmay başkanı Hristiyanlara. Başbakanlık görevi sünni müslümanlara, meclis başkanlığı ise şii müslümanlara verildi. Son iç savaştan önce parlamentonun durumu şöyle idi: 30 Maruni (Hristiyan), 20 sünni (müslüman), 19 şii (müslüman) 11 Rum ortadoks, 6 Rum Katolik, 6 Dürzi, 4 Ermeni Oradoks, 1 Ermeni Katolik, 1 Protestan.

BUGÜN LÜBNAN «ARAP BARIŞ GÜCÜ» ADI ALTINDAKİ SURİYE ASKERİ BİRLİKLERİ TARAFINDAN İŞGAL EDİLMİŞ DURUMDA

1973'te Lübnan orduları, tekrar Filistin direnme hareketine karşı daha geniş çapta bir harekete giriştiler. Ancak bu harekat, büyük başarılar elde edemedi. Çünkü artık, Filistin direnme hareketi Lübnan da çoğunluğu oluşturan müslüman kitlelerinde desteğine kavuşmuştu.

1973 yılında Lübnan'da patlak veren bu olaylar, diğer Arap devletlerinin araya girmesiyle imzalanan "Melkart Anlaşması" vasıtasıyla geçici bir süre için donduruldu. Bu anlaşmaya göre: Filistin mülteci kamplarındaki ağır silahların miktarının azaltılması kararlaştırılıyordu.

Fakat anlaşmadaki bu hükümlerin hiç birisi uygulanamadı. Çünkü ne halihazır ilişkiler ve ne de Lübnan hükümetinin gücü bünları uygulattırabilecek nitelikteydi.

Franjiye bunun üzerine taktiklerini değiştirdi ve bu amaçla reformistlerle işbirliğine gitti. 1973 Mayısından sonra Canpolat'ı (Dürzi lideri) hükümete dahil etti F ranjiye aynı zamanda, Falanjist parti militanlarını yetiştirme çabalarına girişti. Filistin direnme hareketine karşı ağırlık koyabilmek için, yarı-askeri "Lübnan Direnme" hareketini geliştirdi. Bu ordu giderek güçlenmeye ve insan katliamlarına başladı. Bütün bunlar düzeni korumak ve yeniden restore etmek amacıyla yürütülüyordu.

1975 KANA BULANAN LÜBNAN

1975 yılında olaylar hızla gelişti.

ABD emperyalizminin amacı, Arap-İsrail çatışmasında bir kilit noktayı elde tutabilmek için Lübnan'da komprador burjuvazinin temsilcileri olan Falanjistleri mutlak hakim kılmaktı. Bu ise ancak Filistin direnme hareketini Lübnan topraklarında boğmakla mümkün hale getirilebilirdi. Zira, bu işin başarılması, aynı zamanda Lübnandaki anti-amerikancı ilerici unsurlarında yok edilmesi demekti... ABD'nin bu hesaplara dayalı desteğini de alan Falanjist lider Pier Gamayel, uzlaşmacı ve "arkadaşça" dilini bırakarak, Filistin direnme hareketine karşı kesin tavır aldığını açıkladı.

Durumun ağırlığı, Lübnan'ın güneyinde bulunan "Saida" kentindeki balıkçılar, ayaklanması" ile daha da arttı Saida kentindeki balıkçılar, balık endüstrisindeki kapitalist tekellere karşı direnişe geçtiler. ABD emperyalizmi ile Lübnan burjuvazisinin çakışan çıkarları nedeniyle, bu direnişe karşı Falanjistlerin kontrolünde bulunan Lübnan ordusu harekete geçirildi. Amaç hem düzeni korumak ve hem de Filistinlilerle, hristiyanlar arsındaki çatışmayı kışkırtarak Filistin Direnme hareketini boğmaktı.

Ordu korkunç bir terör uygulayarak Saida kentine girdi. Saida kentinde toplu katliamlara girişti. Bunun üzerine tüm kent halkı ayaklandı. Kentin her yerine barikatlar kuruldu. Yakında bulunan Filistin mülteci kampındaki Filistin direnme örgütünün militanları da ayaklanma ile birleşerek kent halkının yanında yer aldı....

Bu ayaklanma, öte yandan, Lübnan daki olaylara ve bu olayların nedenine netlik kazandırıyordu. Bu ayaklanma gösteriyorduki Lübnan olayları, müslümanlar ile hristiyanlar arasındaki dinsel bir çatışma değildir. Lübnan olayları Amerikan emperyalizmi ile onun aracı durumunda bulunan Falanjistlerle, tüm anti-emperyalist ve bağımsızlıkçı güçlerin mücadelesidir. Emperyalizm ve siyonizmin amacı Lübnan da çıkartılacak bir iç savaşla "Filistin Kurtuluş Örgütü" nün gücünü eritmek ve kendisine bağımlı bir düzeni bu ülkede kalımlı kılmaktır....

SURİYE'NİN YERİ ?
MOSKOVA'NIN TUTUMU ?

Saida ayaklanması ve buradan çıkarak gelişen iç savaşın anti-emperyalist cephesinde Süriye'de başlangıçta Filistin Kurtuluş Örgütü" nü askeri bakımdan açıkça destekleyerek yer alıyordu. Hatta okadar ki, iç savaşın kısa bir süre için durdurulabilmesi ancak ABD ile Suriye arasındaki bir uzlaşma ile mümkün oluyordu....

1975 sonlarında Suriye ile ABD arasındaki uzlaşma ile sağlanan ateşkesin ömrü çok kısa sürdü... Lübnan 1976 yılına yoğunluğu giderek artan çatışmalarla girdi.

Çatışmalar olanca hızıyla devam ederken, Ocak ayı sonunda ABD Dışişleri Bakanı Kissinger Moskova'ya gitti. Burada açıkça, ABD emperyalizmi ile Kremlin bürokratları arasında Orta-Doğu ile ilgili bir anlaşmaya varıldı. Akabinde, Suriye'de bulunan "Filistin Kurtuluş Ordusu" Lübnan'a girdi. Bu ordu görünüşte "Filistin Kurtuluş Örgütü" ne bağlıydı. Fakat gerçekte, Suriye ordusunun beşinci kolu durumundaydı.

"Filistin Kurtuluş Ordusu" nun Lübnan'a girmesiyle birlikte çok taraflı bir anlaşma da 14 Şubat günü imzalandı.

Bu anlaşmanın önemli hükümleri şunlardı :

- Suriye, Filistin Kurtuluş Ordusu vasıtasıyla müslümanların elde ettikleri noktalardan geri çekilmesini sağlayacaktır. Barikatlar yıkılacak, katliamlar duracak ve Suriye Lübnan'ın yeniden inşasına ve gelişmesine yardımcı olacaktır.
- Lübnan'da güçlü bir devletin kurulması amacıyla, politik bir reform yapılacaktır.
- Suriye, Filistin Kurtuluş Ordusu ve El-Saika aracılığıyla tüm Filistin örgütü'nü kapsayan bir federasyon biçiminde olacaktır. Suriye burada bir diplomatik bağlayıcı rolünde bulunacak ve bu hükümet İsrail'in Ürdün nehri işgaline son vermesi konusunda görüşmeleri başlatacaktır.

Bütün bunlar Lübnan iç savaşını engelleyici ve çözüme götürücü yollar değildi. Nitekim siyasi düzeyde çeşitli görüşmeler yürütülürken, çatışmalarda günden güne yoğunlaşmaya başladı. Bunun yanında siyasi çalkantılar ve hükümet bunalımları da birbirini takip ediyordu....

Ordunun bir bölümünün Ahmet el Hatip yönetiminde ayaklanma girişimi sonunda "Lübnan Arap Ordusu" nun kurulmasına kadar gitti ve bu yeni ordu da iç savaşta sağcı güçlere karşı çarpışmaya koyuldu... Ve 25 Mart 1976 günü Cumhurbaşkanlığı sarayı bombalandı.

Nisan'ın 13'üne gelindiğinde iç savaşın bir yılı da dolmuş oluyordu. Bilanço korkunçtu: 26 bin ölü : 182 bin yaralı; 40 milyar Lübnan liralık maddi zarar.....

Bu arada "Filistin Kurtuluş Örgütü" lideri Yaser Arafat, "Filistin Kurtuluş Ordusu" nun Filistin direnme hareketi ile hiç bir ilgisi bulunmadığını dünyaya açıklıyordu.

Nitekim tam bu sıralarda Suriye güdümündeki "Filistin Kurtuluş Ordusu" tekrar Lübnan'a girdi ve "Filistin Kurtuluş Örgütü" ne bağlı gerillalara karşı çarpışmaya başladı. Suriyenin kimden yana olduğu, 1 Haziran 1976 da Lübnan a resmi askerlerini de sokmasıyla iyice açıklık kazandı.

Lübnan ilerici güçlerini ve Filistin direnme hareketini hedef alan bu girişim, sözde, Arap devletleri tarafından tepki ile karşılandı. Çünkü, olaylar öyle bir aşamada gelişiyorduki, bütün dünyanın gözü önünde korkunç katliamlar ve kuşatmalar sürüp gidiyordu.

Olanlara karşılık arap devletlerinin yöneticileri kendi çıkarlarını ön planda tutuyorlardı. Ancak, Filistinliler, Kral Hüseyin'in gerçekleştirdiği 1970 "Kara Eylül" katliamından sonra, daha korkunç bir katliama kalkacaklardı... Evet, Tel Za'tar mülteci kampı, 54 günlük direnme sonunda; kadınların, çocukların ve hastaların öldürülmesine şahit olacaktı.

Oysa Suriye, sözde bölünmeyi önleyecek, iç savaşı durduracak ve din farkı gözetmeksizin Lübnan'lı kardeşlerini savunmak üzere müdahalede bulunduğunu ileri sürecekti. Ve Pravda gazetesi 6 Haziranda, Suriye ordusu, kardeş kanı dökülmesini önlemek için Lübnan'a girdi diyecekti. "Şu bir gerçekki bütün dünya ve Arap devletleri, Lübnan'da olup bitenlere seyirci kalmaktan öteye bir çaba gösterememişlerdi...

HALEN LÜBNAN SURİYE'NİN İŞGALİ ALTINDA

Lübnan'da çarpışmalar hala devam ediyor Ancak yoğunluklarının azaldığı ve Lübnandaki iç savaş görünümünün sona erdiğide bir gerçek. Çünkü bugün Lübnan, "Arap Barış Gücü" adı altına gizlenmeye çalışan Suriye askeri birliklerinin işgali altında. Suriye' nin Lübnan'da, 30-35 bin civarında askeri 300 adet te Sovyet yapısı tankı var. Ancak bütün bünlar Lübnan'ın bağımsızlığı ve ilerici güçlerin iktidarı için umut kırıcı değil.... Çünkü tüm Lübnan halkı ve onların cefakar destekçisi Filistinliler, kimin düşman, kimin dost olduğunu iyice öğrendiler ve yine onlar iki yıl süren bir iç savaş pratiği de yaşadılar.... Bağımsız ve demokratik Lübnan için umutlu olmamak, bu yüzden imkansız işte.

ÇKP, «MAO ZEDUNG DÜŞÜNCESİ» ne hala «SIMSIKI BAĞLI» mı ?

Çin'in ekonomik kalkınma için yabancı teknoloji ve araç - gereç alacağı açıklandı

● BU AÇIKLAMA: ÇİN'DE YÖNETİCİ KADROLARDAKİ DEĞİŞİKLİKTEN SONRA; ÜLKENİN EKONOMİ POLİTİKASINDA ÖNEMLİ BİR DEĞİŞİKLİK BELİRTİSİ OLARAK YORUMLANIYOR

HONG KONG — Ekonomik politikasında önemli bir değişikliğin işaretini veren Çin Halk Cumhuriyeti, yabancı teknoloji ve yabancı araç - gereç almaya başlayacağını açıklamıştır.

Komünist Partisi organı «Halkın Günlüğü» Çin'in gelişmesinde ve ekonomik alanda kendine yeterli duruma gelmesinde yabancı tekniğin büyük yardımı olduğumu hatırlatmaktadır.

Hafif Sanayi Bakanlığınca hazırlanan yazıda, geçmişte parti liderlerinden basılarının yabancı teknoloji ve araç - gereç ithaline karşı koydukları, bunun yabancılara el açmak ve körü körüne esir olmak anlamına geldiğini söyledikleri belirtilmekte, bu görüşün özellikle, Mao'nun eşi Chiang Ching ve birlikte tasfiye edilen Şanghay dörtlüsü tarafından savunulduğu ifade edilmektedir.

Yeni Çin Haber Ajansı tarafından da yayınlanan yazıda, «Kendi kendine yeter olma. bir kapalı kanı siyaseti demek değildir. İleri ülkelerin gelişmiş tekniğinden faydalanabiliriz» denmektedir.

Yazı şöyle devam etmektedir:

«Bayan Mao ve arkadaşları, ülke kalkınması için gerekli ileri teknolojinin planlı bir çerçevede ülkeye sokulması çabalarını bilerek önlediler ve «komprador felsefesi» diye amacından saptırdılar.»

Bayan Mao ve yandaşlarının, tasfiye edilmeden önce belli başlı hedefleri, eski Başbakan Yardımcısı Teng Hsiao Ping idi. Teng bir kaç yıl önce dışardan fabrika tesisleri ithalini başlatan programın baş mimarı idi. (a.a.)

CUMHURİYET, 24 Kasım 1976

ECEVİT'İN EN SON, EN UZUN ŞİİRİ:

Yeni CHP Programı

İnsanları sevmek insan olmanın temel koşulu. Eşitlik, hürriyet, demokrasi gibi kavramların tutsağı olmakta kişiye ancak onur kazandırır. Ancak insanları sevmek, eşitliğe, özgürlüğü, demokrasiye tutsak olmak tek başına hiç bir şey ifade etmez. Marifet, eğer insanları seviyorsak, eşitlik, özgürlük ve demokrasinin aşığı isen, bunlar için mücadele etmektir. Eğer bu güce sahipsen, o zaman büyük bir sorumluluk yükleniyorsun demektir. Bu sorumluluk ise ayakların yere basmasını gerektirir. Yine bu sorumluluk, uğrunda mücadele ettiğin kavramların oturduğu maddi temelleri iyi kavramayı, bilmeyi gerektirir. Ayağın, iste ancak o zaman yere basar. Yoksa kavramlar soyut kalır. Yani kavram olmaktan çıkar. Zira kavramlar bizzat kendileri somutun ifadesidirler. Eğer bunu beceremiyorsan, o zaman sorumluluktan da kaçman gerekir. Çünkü kimsenin olmadığı gibi, senin de kitleleri soyutlar peşinde kosturarak yeni acılar içine sokmaya ve kavramlara olan inancını yıkmaya hakkın yoktur.

Hele Türkiye'de yaşıyorsan sorumluluğun daha da büyüktür. Türkiyedeki kitleler bu kavramların pesinde çok koşmustur. DP'de özgürlük, esitlik, demokrasi vaadetmistir. ..se getirdiği ise ortadadır. Bugün AP, CGP, MBP gibi partiler de bu kavramlara karşı değillerdir. Koç'a sorduğun zaman, O'nunda bu kavramlara en az senin kadar saygılı olduğunu görürsün. Türkiye halkı bunları yasamıştır, yaşamaktadır. Özgürlük, eşitlik, demokrasi vaadettiği için yürekten desteklediği siyasi hareketler onu hep hayal kırıklıklarına uğratmıştır. Demokrasi, özgürlük, eşitlik adına ona baskıyı, sömürüyü, tutsaklığı vermiştir. Ne yazıkki, hep o kavramları kullanarak. Sonunda Türkiye halkı bu kavramlara edeta yabancılaşmış, onları dışlar hale gelmiştir. Simdi yine bu kavramlarla, yine bu kavramları yadsıyacak bir noktaya getirilmesi en azından' insanlık suçudur.

Bu nedenle, bu kavramlar için yola çıktığını söyleyen siyasi hareket her şeyden önce bu kavramları tanımlamak zorundadır. "Özgürlük insan kişiliğinin düşüncesinin ve kavrayışının, insan yeteneklери ve yaratıcılığının engelsiz ve sürekli gelişebilmesi için başta gelen koşuldur...Özgürlük, her türlü baskıdan ve engelden kurtarılmalıdır.." (CHP Programı shf. 23) demekle özgürlük tanımlanamaz. Acaba bu baskılar nedir. Toplumun hangi sınıflarından kaynaklanmaktadır, bu baskıların olmasına yol açan ilişkiler bütünü nedir?, gibi sorulara cevap vermeden özgürlük tanımlanamaz. Olumlu ancak olumsuzla birlikte kavranabilir.

"Özgürlük ler, haklar, olanaklar ve siyasal etkinlik bakımından insanlar arasında hiçbir ayrım, ayrıcalık bulunmamalıdır" (CHP Programı shf. 25) demek iyi bir şeydir. İyi bir şeydir. de; böyle bir ayrım varmıdır, varsa kimlerle kimler arasındadır, böyle bir ayrımı ortaya çıkaran nesnel ve öznel unsurlar nelerdir?..... bunlar cevaplandırılmadan eşitlik tanımlanamaz.

"Emek bir üstün değerdir ve sağlıklı toplumda başlıbaşına saygınlık nedenidir" (CHP Programı, shf. 29) biçimindeki bir ifade'de eğer bu cümlenin sonuna "çünkü" ile başlıyan bir gerekçe eklenmezse havada kalır. Ve oradan giderek, "Özel kesim.... girişimci ve yapıcı gücüyle toplumun gelişmesine ve gönencine katkıda bulunabilecektir." (CHP Programı, shf. 196) gibi yargılara da varılır. Evet emek en yüce değerdir. Ama emeğin sömürüldüğü bir düzende, emeğin yüce değer olması falan sözde kalır. Emeğin sömürülmesine yol açan olgu ise üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olanlar, en yüce değer olan emeğin yarattığı ürün'ün bir kısmına el koyarlar. Kâr'ın kaynağı budur. Bu işi yapanlara da "özel kesim" denir. Özel kesim var oldukça da sömürü ortadan kalkmaz. Emek en yüce değer olmaz.

Türkiye'ye saygı duymak, onu horlamamak her Türk vatandaşının sorumluluğu'dur. Ama buradan giderek gerçekleri söylememekte o derece de sorumsuzluktur. CHP programında Türkiye için uygun görülen "Gelişme sürecindeki ülke" kavramı sorumluluğun sorumsuzluğa dönüsmesinin en tipik örneğidir. Bir yandan "Kapitalist yoldan gelişmis ülkelere o yoldan erişebilme olanağı kalmamıstır" (CHP Programı, shf. 11) de, öte yandan da Türkiye'yi" gelişme sürecinde bir ülke" diye tanımla. Eğer bir ülke, gelişmis ülkelere yetişmesi olanaksız bir durumda ise, gelisme sürecinde değil demektir. Çünkü gelismenin bizzat tanımı gelişmiş ülkelerdir. Bunun dışında bir ölçü yoktur. Oysa Türkiye'nin gelismis ülkelerle arasındaki mesafe her geçen gün artmaktadır. Öyle ise Türkiye, gelişme sürecinde falan değildir. Olsa, olsa geri bırakılmış", "gelismemis" bir ülkedir Türkiye.

Ekonomi sosyal bilimlerin anasıdır. Ekonomi bilmiyorsan, öbür sosyal bilimleride özümseyemezsin. Ve eğer ekonomi bilmiyorsan bir yandan kalkınmanın tek yolu sanayileşmektir"(CHP Programı, shf. 64, vd.) dersin, öte yandan da "yapılması gereken şey tüketimi kısmak değil, aksine, tüketimi yükseltmektir. "(CHP Programı, shf. 42) diye kestirip atarsın. "Tüketimi yaygın, çok ve sağlıklı..." (CHP Programı, shf. 41) hale getirmek için ve sanayileşebilmek için yapılacak iş, ilk başta tüketimi kısmaktır. Ancak böylece, temel sanayileri kurmak için gerekli fonlar sağlanabilir. Ve ancak temel sanayiler kurulup, toplum sanayileşme sürecine girince tüketim artırılabilir. Bunlar, ekonomi biliminin temel kurallarıdır ve konuyla ilgili yüksek okulların birinci sınıflarında okutulan iktisat kitaplarında yer alır.....

Eğer ortada topluma ve tüm ülkeye damgasını vuran bir yanlış varsa, bu yanlış, onu muhafaza ederek onun dışında bir doğru geliştirmekle ortadan kaldırılamaz. Yanlışı kaldırmak için, ilk önce yanlışı kaldırmak gerekir. Yanlış'ın yanına doğruyu koyarak, doğrunun yanlışı kaldırmasını beklemek saflıktır. Doğrunun yanlışı yenmesi ne derece olası ise, yanlışın doğruyu yenmesi de o derece olasıdır. Simdi, eğer amaç"ekonomik gücün, devlette, kisilerde veya sınırlı toplum katlarında yoğunlaşmasını önlemek ve halkın ekonomik ve siyasal gücünü ve toplumsal etkinliğini arttırmak..." (CHP Programı, shf. 111) ise ve bunun içinde çıkar yol olarak "Halk Kesimi" öneriliyorsa, demekki özel sektöre dayalı mevcut düzen bu amacı engellemektedir. Öyle ise bu düzen yıkılmalı ve yerine "Halk Kesimi" ne dayalı bir düzen kurulmalıdır. Hem halkın egemenliğini engelleyen özel sektörü muhafaza edip, hem de halkın egemenliğini sağlıyacağı iddia edilen "Halk Kesimi"ni onun yanında geliştirmeye çalışmanın mantığı nedir acaba?

CHP Programına göre CHP'nin görüşü olan "demokratik sol anlayış", "kaynağını Türk toplumunun gerçeklerinden alan ve ileri bir insanlık ülküsüne yönelen, halk için halkla birlikte oluşturulmuş" (CHP Programı, shf. 3) bir anlayıştır. Öyle ise CHP'nin iktidara gelmesi demek, halkın iktidara gelmesi demektir. Halk iktidara gelince de, devlet aygıtı halkın istekleri doğrultusunda, halkın çıkarı için işleyecek demektir. Öyle ise siyasal gücün devlette toplanmasından niye korkulmaktadır?"Halkın, kişiler olarak veya kooperatifler, sendikalar, toplumsal güvenlik ve yardımlaşma kuruluşları yoluyla bir araya getirdiği anaparasıyla kurulacak olan..." (CHP Programı, shf. 112) "Halk Kesimi" nde, devletin, kamu kuruluşlarının egemen olmasından niye çekinilmektedir?(Bak, CHP Programı, shf. 112) Yok eğer ne yapılırsa yapılsın, yapısındaki bürokratik unsurlardan dolayı devletin her zaman için halka karşı bir güç olabileceği düşünülüyorsa hem devlet işletmeciliğini korumanın ve hem de ona alternatif olarak "Halk Kesimi" ni getirmenin ne anlamı var ?

İnsanın iyi şeyler niyet etmesi çok doğaldır. Ama niyetler sadece niyettir. Gerçekler, çoğu zaman niyetlerle bağdaşmaz. Gerçekler, niyetlere ters düşebilir. Niyetlerini gerçek varsayanlar, sonunda bunalıma düşerler. Zararları kendilerine olur. Ama bunu yapanlar politikacılar ise, hele hele bunu yapan toplum düzeninin değiştirme iddiasında olan bir siyasi parti ise, o zaman bunun zararını tüm toplum çeker. Ne yazık ki CHP programında bu da yapılmış. Programın "Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler" bölümünde şu cümleler yer alıyor: "Çağımızda dış politikayı ve genel olarak uluslararası ilişkileri etkileyen ve belirleyen başlıca yeni gelişmeler şunlardır: ....kapalı diplomasiden açık diplomasiye geçilmiştir...açık diplomasiye geçilmesinin sonucu olarak, dış politikada ve tüm uluslararası ilişkilerde doğruluk ve tutarlılık, bir ahlak kuralı olmanın dışında zorunlu duruma gelmiştir..." (CHP Programı, shf. 353) Dünyanın, ABD ile SSCB arasında nüfuz bölgelerine ayrıldıgı, gizli diplomasinin belki her zamandan çok geçerli olduğu, uluslararası ilişkilerde özel çıkarların hile ile, kaba kuvvet ile savunulduğu şu yaşadığımız dünyayı bu biçimde değerlendirmek, niyetlerin gerçeklerle karıştırılmasından başka nedir? Dünyayı böyle değerlendiren bir iktidarın dış politikası, Türkiye'yi nereye götürür?

Saymakla bitecek gibi değil... Ve CHP'nin yeni programının tutarsız ve anlamsız olduğunu söylemek için sosyalist falan olmak hiç gerekmiyor. Söylendiğine göre bu programı Ecevit tek başına kaleme almış. Ecevit iyi insan. Ama bir parti programını hazırlarken, "iyilik" sadece gerekli. Yeterli değil. Yeterli sayılırsa, işte ortaya böyle upuzun bir "şiir" çıkar......

BİR GENEL KURUL böyle GEÇTİ

İŞÇİ SINIFINA İHANETLERİ HER GEÇEN GÜN BİRAZ DAHA BELİRGİNLEŞEN TÜRK-İŞ YÖNETİCİLERİ GEÇTİĞİMİZ HAFTA İÇİNDE BİR BÜYÜK DARBE DAHA YEDİLER. YAKLAŞIK 6 - 7 BİN ÜYESİ İLE SESİNİ, ÜYE SAYISI 100 BİNİ GEÇEN SENDİKALARDAN DAHA FAZLA DUYURAN TÜRKİYE GAZETECİLER SENDİKASI (T.G.S.) GENEL KURULUNDA TÜRK-İŞ'TEN AYRILMA KARARI ÜÇTE İKİ ÇOĞUNLUK SAĞLANAMADIĞI İÇİN GERÇEKLEŞEMEDİ. ANCAK GENEL KURULDA HAZIR BULUNAN 176 DELEGEDEN 101'İ TÜRK-İŞ'TEN AYRILMAK YÖNÜNDE OY KULLANARAK SENDİKANIN ÇOĞUNLUĞUNUN TÜRK-İŞ'E GÜVENİ OLMADIĞINI BELGELEDİ

Genel Kurul 20 Kasım günü İstanbul'da "Basın Saray"ında toplandı. Görünürdeki durum, Sendikanın merkezinin bulunduğu İstanbul delegelerinin Türk-İş'de kalma yönünde, diğer illerden gelen delegelerin ise ayrılma yönünde oy kullanacaklarını belli ediyordu. Sendikanın yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu da daha aylar önceden Türk-İş'de kalma yanlısı olduklarını ilan etmişlerdi.

Türk-İş tüzüğüne göre ayrılma isteğinde olan bir sendika bunun genel kurulundan en az 15 gün önce yazılı olarak bildirecek ve Türk-İş tarafından gönderilecek olan temsilciye genel kurul'da söz verilerek Türk-İş adına savunma yapması sağlanacaktı. Bu hüküm yerine getirilmeden gerçekleştirelen ayrımlar Türk-İş açısından geçerli sayılmamaktaydı. Türkiye Gazeteciler Sendikasının Merkez yöneticileri genel kurulda alınması muhtemel görülen Türk-İş'ten ayrılma kararına engel olabilmek için Türk-İş tüzüğünün bu maddesine sığınmışlardı. Oysa sendikanın bundan önceki genel kurulunda "Türk-İş ile ilişkiler konusu" enine-boyuna tartışılmış ve bu konudaki kararın gelişen olaylar dikkate alınarak bir dahaki genel kurulda alınması kararlaştırılmıştı. Bir önceki genel kurulun bu bağlayıcı kararına ve Ankara ile İzmir delegelerinin aylar önceden belirlenen eğilimlerine karşın, TGS Genel Yönetim Kurulu, Genel kurul gündemine "Üst kuruluş Türk-İş ile ilişkilerin gözden geçirilmesi ve ayrılma konusunun karara bağlanması" maddesinin girmesini 1 oya karşılık 15 oyla reddetmişti.

Genel Merkez Yöneticilerinin bu tutumları üzerine harekete geçen Ankara Şubesi delegeleri, gündem değişikliği için gerekli olan sayının da üzerinde imza toplayarak 15 günük sürenin dolmasından önce Merkeze başvurmuş ve gündeme "Türk-İş'ten ayrılma" maddesinin konulmasını ve durumdan Türk-İş'in haberdar edilmesini istemişlerdi. Genel Merkez Yöneticilerinin buna karşı buldukları çare, 4 kasım'da, yani genel kuruldan 16 gün önce yapılması gereken Genel Yönetim Kurulu toplantısını çoğunluk sağlanamadığı gerekçesiyle toplamamak oldu.

20 Kasım Cumartesi günü başlayan genel kurul bu gelişmelerin ışığında toplanmıştı. Genel Kurul başlar başlamaz verilen bir önerge ile gündeme "Üst kuruluş Türk-İş ile ilişkilerin gözden geçirilmesi ve ayrılma konusunun karara bağlanması" maddesinin eklenmesi kabul edildi.

Gündemin, başkanlık divanının seçiminden sonraki ikinci maddesi "konukların konuşması "idi.

Her ne kadar Türk-İş'den ayrılma maddesi ile ilgili olarak Türk-İş temsilcileri resmen çağrılmamışsa da, salondaki konuklar arasında türk-İş yöneticilerinden Erdoğan Balcı, Ethem Özgü ve İsmail Topkar'da bulunuyordu.

Konuk olarak kürsüye davet edilen İsmail Topkar kısa bir girişten sonra sözü ustaca "Türk-İş'in bütünlüğü" konusunu getiriyor ve TGS'nin Türk-İş'ten ayrılmasının doğru birşey olmayacağını anlatmaya çalışıyordu. Amaç Türk-İş'ten ayrılma maddesi görüşülmeden evvel delegeleri istenilen doğrultuda etkilemekti: Ama TGS'nin bilinçli delegeleri bu oyuna gelmediler, ve İsmail Topkar sözü Türk-İş'in bütünlüğü konusuna getirdiğinde hiç beklemediği bir tepki ile karşılaştı. Delegeler Başkanlık divanını ikaz ederek, gündem'de Türk-İş'ten ayrılma maddesi bulunduğunu, bu nedenle TGS dışından herhangi bir kişinin delegeleri etkileyici biçimde konuşma yapamıyacağını belirttiler. Topkar fazla konuşmadan kürsüden inmek zorunda kaldı.

Topkar'a gösterilen bu tepki üzerine Türk-İş Eğitim Sekretiri Etem Özgü, konuşmak yerine genel kurulu sonuna kadar sessiz biçimde izlemeyi yeğliyor, Türk-İş Yönetim Kurulu üyelerinden Hava-İş Sendikası Genel Başkanı Erdoğan Balcı da kendi görüşüne yakın delegeler aracılığıyla yuhalanıp, yuhalanmıyacağı konusunda nabız yoklaması yaptırıyordu. Yüzünü güldürücü bir izlenim edinememiş olacak ki, konuşmak yerine salonu terk etmeyi daha doğru buldu. Bu tartışmalardan sonra genel kurulun ilk günü oldukça sakin geçti. Her iki tarafta gücünü ertesi güne, yani Türk-İş'ten ayrılma konusunun görüşülmesine bırakıyordu. Bu önemli konunun görüşülmesi sırası geldiğinde TGS Ankara Şubesi tarafından hazırlanan bir broşür tüm delegelere dağıtıldı. "TGS'nin onurlu bütünlüğü için tek yol: Bağımsızlık" adını taşıyan broşürde, Türk-İş'in Amerika ile olan ilişkilerine değiniliyor, daha sonra "Partilerüstü Politika" konusuna gelinerek şöyle deniliyordu :

"Türk-İş'in "Partilerüstü Politika" izlediği dönemler de de, şimdilerde de gerçekten politika dışı kaldığı sanılmamalıdır. Ülkemizde sermaye sınıfının sözcüleri olan sağ partiler ve CIA kökenli Amerikalı sendikacılar, Türk-İş konusunda görüşlerini açıklarken aynı noktada birleşiyorlar: "Türk-İş siyasi partiler karşısında bağımsız kalmalıdır. Partilerüstü politika anlayışını sürdürmelidır" Türk-İş yöneticileri de aynı şeyleri söylüyorlar. Dışa bağımlı sermayenin sözcüsü partiler, hiçbir zaman "Türk-İş bizi desteklesin" diyemiyorlar. Onlar da biliyorlar ki böylesine bir karar alındığında Türk-İş'in işçi sınıfına ihanet içinde olan yöneticileriyle başbaşa kalacaklardır, ve bu yüzden "Partilerüstü politika yutturmacası devam etsin" diyorlar. Ve Türk-İş her kongrede başka bir kılıf bularak bu yutturmacaya devam etsin" diyorlar.

Türk-İş yöneticileri aslında bu güne kadar politikanın dışında kalmamışlardır. Politik ağırlıklarını sermayeden yana kullanmışlar ve onların isteklerinin doğrultusunda hareket etmişlerdir. "

Broşürün daha sonrakı bölümlerinde Türk-İş'in faşist girişimler ve DGM'ler karşısındaki tutumu çok sert bir dille eleştiriliyor, sonuç bölümünde de "Hatalar Affedilmez" ara başlığı ile şu pasaj yer alıyordu:

"İşçi sınıfı her zaman hoş görülüdür. Affedicidir. Birçok yanlışları, hataları affeder ama, işçi sınıfının temsilcisi gibi görünen kişilerin işçi sınıfına ihanetini affetmez. Faşist militanlarla birlikte fabrikalarda işçi öldürülmesini affetmez. İşçi temsilcisi sıfatıyla işveren sendikalarının kongrelerinde divan başkanlığı yapanları affetmez. Grev kırıcılarını-işçi sınıfını hor görenleri, işçi sınıfı mücadelesini hor görenleri affetmez. Her fırsatta "Genel Grev yaparız" diye diye susanları-işçi sınıfını sermayenin kucağında kalmaya zorlayanları affetmez. Kendi içindeki namuslu sesleri susturmaya çalışanları affetmez...."

Bu arada söz alan delegeler Türk-İş'i en sert biçimde eleştirdiler. Ayrılma aleyhinde olanların dahi Türk-İş'in ve onun şimdiki yöneticilerinin lehinde tek söz söylememeleri dikkati çekiyordu. Konuşmalar ilerledikçe ve ayrılma yanlısı olanların çoğunlukta bulundukları gerçeği ortaya çıkınca, karşı görüşte olanlar yeni bir oyun tezgahlamaya başladılar; o da olay çıkartmak ve genel kurulu iptal ettirmekti. Ancak TGS'nin bilinçli delegeleri bu oyuna da gelmediler ve yapılan tüm tahriklere rağmen genel kurulun sonunu sessizce beklediler.

Tahriklerinin de istedikleri sonucu vermediğini gören Türk-İş savunucuları, çareyi içkide buldular. Kısa bir süre sonra kürsüden Türk-İş'te kalmayı savunanların ayakta duramıyacak ölçüde sarhoş oldukları gözlerden kaçmıyordu. Türk-İş Eğitim Sekreteri Etem Ezgü kendi yandaşlarının bu acınacak halleri karşısında bile umudunu yitirmiyor sürekli not tutarak kongrenin sonucunu bekliyordu.

Oylamaya sıra geldiğinde Türk-İş yanlısı grubun lideri TGS Genel Sekreteri Acar Şölen'in Başkanlık Divanına bir önerge verdiği görüldü. Divan Başkanı Oktay Kurtböke önergeyi okuduğunda salonun büyük bir bölümü ile birlikte gülmekten kendini alamadı. Zira önerge, Türk-İş'ten ayrılma kararının alınması halinde verilmesi kararlaştırılan bir önergeydi ve Olağanüstü genel kurul kararı alınması isteniyordu.

Divan Başkanının "Herhalde bir yanlışlık yapmış olacaksınız" şeklindeki hatırlatmasından sonra Acar Şölen önergeyi geri alıyor ve dosyasında hazır bulunan bir diğerini sunuyordu. Önergede alınabilecek bir Türk-İş'ten ayrılma kararının Türk-İş tüzüğü gereği yasal olmayacağı ileri sürülerek oylama yapılmaması ve bu kararın ilerdeki bir genel kurula bırakılması isteniyordu.

Ankaralı delegeler bir başka önerge ile bu önergenin işleme konulmasını engellediler. Ve daha sonra beklenen oylamaya geçildi. İlk oyu kullanan Genel Başkan Semih Balcıoğlu'nun Türk-İş'den ayrılma yönünde oy kullanması delegelerin büyük tezahüratına yol açtı. Divan Başkanı Oylama sonuçların ilan ederken salondan en ufak bir ses çıkmıyordu: Oylamaya 176 delege katılmış 2 çekimser ve 73 red oyuna karşılık 101 delege ayrılma yönünde görüşünü belirtmişti. Divan Başkanı yasal çoğunluk sağlanamadığından TGS'nin Türk-İş üyesi olarak kaldığını ilan ettiğinde ortaya çıkan tablo doğru yolda mücadele verenler için gülünç olmaktan başka bir şey değildi. İşçi sınıfına ihanet edenlerle beraber olmayı yeğleyenler sonucu çılgınca alkışlıyor, ağaları Etem Özgü ise elleriyle dizlerini döverek üzüntüsünü gizleyemiyordu.

Evet.. yasa gereği TGS Türk-İş'ten koparılmıştı ama hainlere ortak olmayanlar, doğru yolda mücadele verenler, kesin bir zafer kazanmışlardı. Ve zafer bu kadarla da kalmayacaktı.

yaman bir özgürlükçü

Bir gün, konuşuyoruz nereden aklıma geldiyse, dedim ki: "Senin sanatın bir karşı koyma biçimidir. hangi düzeyde insana, insanlık yaşantısına bir kısıtlama getirilirse, ona karşı koyma ! Sürekli bir direniş halindesin, gerçekte bu yaman bir özgürlükçülüğü içeriyor."İtiraz etmedi, aklımda yanlış kalmadıysa, çocukluğu ile ilgili şeyler anlatmıştı:okulda, öteki öğrencilerle arasındaki farkları, koyunsal uysallığa o zamandan katlanamayışını !

Sevgi Soysal'ın eseri, başlangıçta burjuva ve küçük burjuva conformisme'ine, toplumsal bir kanava içinde, bireysel düzeyde karşı koyuyordu. Bu conformisme bir bürokrasi diktası olarak yaşantısını kısıtlamaya başlayınca, direnişi hem toplumsal hem siyasal düzeye genişledi. Başka bir yerde söyledim ya, bu genişleme, önceki özelliklerden ve niteliklerden vazgeçme biçiminde olmamıştır, onları birinci planda bilinç ışığına kavuşturma, ikinci planda zenginleştirme biçiminde olmuştur. Bireyin toplumsalliğına inanıyordu, ne var ki, toplumun aslında bireyleri mütlu kılmak için önemsendiğini unutmuyordu, Toplumculuk adına katı bir slogancılığın alıp yürüdüğü, kör bir şiddet tutkusunun bazılarını sardığını farkedince. bunda yeni ve önemli bir kısıtlama tehlikesi görmüş, ona da karşı koymayı iş edinmiştir. "Barış adlı Çocuk"da da, "Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu"nda da, bu karşı koymanın elle tutularcasına hissedildiği yerler vardır.

Londra yolculuğundan bir ay kadar önceydi sanırım, yazdıklarından, yazacaklarından konuşuyorduk. Söz konusu ben olmadığım halde birden dedi ki: "Sen sentezini yaptın, diyalektik olarak açıklıyabiliyor, savunabiliyorsun, ben de böyle bir şey yapmalıyım. Ne dersin, önceki roman tasarılarını bir kenara bırakıp şu önümde kalan zaman parçasında otobiyografik bir sentez denemesi mi yapmalıyım?"Başlıyacağı kitabi bitirmesini bütün kalbimle diliyor ama bitiremeyeceğini biliyordum. Seziyordum hiç değilse ! Ne varki, toplumculuk yolunda saçı sakalı ağarmış yazarların bileşim gereksinmesini duymadığı, hele sanatkarlarının diyalektik savunmasını yapmayı hiç düşünmedikleri bir ülkede, kırk yaşında genç bir kadın yazarın bunu düşünmesi başlıbaşına bir olaydı. Türk edebiyatı şiirde palavra sıkmayı, romanda masal anlatmayı 'toplumculuk' sanmaktan kurtulursa, Sevgi Soysal gibi akıllı ve yürekli yazarlar sayesinde kurtulacaktır.

Kirinden çapağından ayıklandıkça sosyalizm insanı ekonomik ve toplumsal baskıların tutsaklığından kurtarmak, dengeli bir özgürlük toplumunda barış ve mutluluk içinde yasaksız yaşatmak demek olduğu daha iyi anlaşılıyor. Bu, sosyalizm diye ortalığı bir yasaklar toplumuna çeviren bürokrat ve diktacı kafaya da karşı koyabilme yürekliliğini ve dürüstlüğünü gerektirir. Ancak sosyalistliği çıkar hesaplarının dışonda, Sevgi Soysal gibi yürekten ve insanca anlayanlardır ki bunun üstesinden gelebilirler.

ATILA ILHAN

Sevgi,

Kar yağıyor, üşüyoruz. Sana gönderdiğim sarı çınar yapraklarını kar örtüyor. Sahi, yapraklar seni sevindirdi mi?

Denizi, kırları, çiçekleri ne kadar çok severiz, çocukları da...

Hiç gitmek istemiyordun. Uzaklardasın yüreğin burada yaşıyor. Biz de yanındayız ama, bunu sana duyurabiliyormuyuz, bilemiyorum.

Son haftalarda o kadar çok işim var ki , doğru dürüst uyuyamıyorum bile... Aslında işimin fazlalığından çok üzerimde biriken pasları atmaya çalışıyorum...

Sen hiç bir zaman kendini paslanmaya bırakmadın. Hep koştun. yüreklilikle karşı koydun... Yarayı iyileştirmek için bıçak atmak gerektiğini biliyordun. Yazdığın satırlarda gerçek yüzlerinin ortaya çıkmasından korkanlar sana hücum ettiler...

Hatırlıyormusun, Merkez Cezaevinde duvarın dibine çöküp demli çayları içerken kilitli kapılara duvarlara nasıl kızardık... Konuşur, konuşurduk.. Sana Yıldırım Bölge Cezaevinde çamurlar arasından topladığımız taşlardan gönderiyorum. Hepsinin üzerinde renkli çiçekler var. Aslında onlar geçirdiğimiz günlerin donmuş gözyaşlarıdır..

....

Gene demli çay yapacağım bir bardak şekersiz çay sana, bir bardak çay da kendime.... Sonra kitaplarını yeniden okumaya başlıyacağım.

.... Bir hayatı insan gibi tamamlamak güç iştir....

Sevgi, gözlerinden öperim...............

Sevim Onursal

alışmak

Birden bir dostun, bir arkadaşın ölüm haberini almak denizin derinliklerinde vurgun yemek gibi birşey olsa gerek. Eskilerin, "nutku tutulmak" diye bir deyimi var ya, insan bir an için tam öyle oluyor. Susuyor, apışıyor, kalıyor. Ne edeceğini ne diyeceğini bilemiyor.

Bu, zor, içinden çıkılmazmış gibi bir durum..

Sevgi Soysal'ın ölüm haberi bana .öyle gelmedi. Öleceğini biliyordum, bekliyordum. Kendimi alıştırmıştım. Her insan gibi Sevgi de ölecek, ölmemek olanaksız bir iş, kaçınması yok diyordum. Tam bir hafta önceydi, telefonla konuşmuş da baştan sesini bile tanıyamamıştım. Ankara-Londra arası telefon telleri namussuzca iletkendi, en ufak bir vızıltı, en ufak bir cızırtı yoktu, Sevgiyle ben, sanki bir odanın içinde diz dize oturmuş da konuşuyorduk ama ben onun sesini tanımıyordum. Bir yabancıyla konuştuğumu sanıyordum ki, "benim İlhami, ben Sevgi !"demişti.

İşte o an düşündüm Sevginin öldüğünü. O ses O'nun sesi değildi, Sevgi ölmüştü, "hiç gücüm kalmadı, çok kötüyüm, yenildim" diyordu. telefondaki yabancı ses. Boş laflar, teselli kâr etmeyecekti, herşeyden önce kendi kendime inanmıyordum, içimden "Sevgi ölmüş, Sevgi ölmüş" diye geçiriyor, karşımdaki sesten ve kendimden, düşüncemden kaçmak için "Mümtaz yok mu?" diyor, telefondaki Mümtaz'a abuk sabuk laflar ediyordum ; "nasılsınız? "falan...

Evet, ölmezden bir hafta önce öldürmüştüm kafamda Sevgi'yi.

. Aslına bakarsanız daha da önce..

İlk ameliyatını geçirip ayıldığında, gülen gözlerine bakıp, "bu iyimserliğiyle, kanser olduğunu bile bile kanseri yener bu kız" demiştim kendi kendime bir yıl kadar öncesi. Bir iki ay önce, ikinci kez ameliyattan çıktığında gördüğümdeyse: "bitiyor bu iş" diye düşünmüştüm. Sevgi ölecek kurtuluşu yok...

Böyle olduğu içindir ki Sevgi'nin benim öldürmemden sonraki ölüm haberini aldığımda, öyle vurgun yemiş falan gibi olmadım. Düpedüz kafama bir odınla vurmuşlar gibi oldum. Uyuşukluğum bir süre geçmedi. Kötü haber ne kadar da çabuk yayılıyor ?

İnsanoğlu nelere alışmıyor ki, ölüme de alışmasın. İşte günler geçti ve alıştık gittik Sevgi'nin öldüğüne. O romanlarının birinin adını "Yürümek" koymuştu. Hayat yürüyor, bizler de alışıyoruz. Sevgi Soysal yok artık bu dünyada öldü..

İyi ama, duygusallığı bir yana koyalım da düşünelim :

Gerçekten yok mu, öldü, yitip gitti mi Sevgi?

Belki dev bir öykü yazarı, dev bir romancı değildi ama edebiyatımızda yeri olan, uzun yıllar da olacak bir yazar değil mi Sevgi? Yazdıkları kolayca bir yana kaldırılıp konabilir mi? Yaşamı boyu verdiği yiğit kavganın bu toplumun oluşumundakikarıncakaderince de olsa katkısı ardından unutulup gidecekmi ?

Sanmıyorum. Sevgi Soysal öldü ama Sevgi yaşayacak. Sevgiyi hiç kimse, hiç bir şey soldurup öldüremez, yok edemez. Sevgi Soysal, kısacık yaşamında, sevgiye, insanlık sevgisine katkısı olmuş biri olarak yüreklerde ve belleklerde hep yaşayacak.

İLHAMİ SOYSAL